

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

ZBLIŽEVANJE AMERIŠKIH IN MEDNARODNIH STANDARDOV

Ljubljana, september 2009

MARKO NEMANIČ

IZJAVA

Študent Marko Nemanič izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom dr. Sergeje Slapničar, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OPREDELITEV PROBLEMA.....	2
2 USKLAJEVANJE MSRP-jev in U.S. GAAP-ov	4
2.1. Mednarodni standardi računovodskega poročanja - MSRP.....	4
2.1.1. Temeljne predpostavke in splošna načela MRS.....	7
2.1.2. Pomembni dogodki na področjih MSRP-jev v letu 2008 in 2009	7
2.1.3. Uporaba Mednarodnih standardov računovodskega poročanja v Evropi	8
2.1.4. Odobritev uporabe in uveljavljanje MSRP v Evropi	9
2.1.5. Priznavanje in uporaba MSRP v Združenih državah Amerike	9
2.2. Ameriška splošno sprejeta računovodska načela (U.S. GAAP)	10
2.3. Časovni okviri usklajevanja med MSRP-ji IN U.S. GAAP-i	13
2.3.1 Stališča ameriške Komisije za vrednostne papirje o MSRP-jih.....	15
2.3.2 Načrt Komisije za vrednostne papirje (SEC) za obvezen prevzem MSRP v ZDA	16
2.3.3 Konceptualni okvir – skupni projekti IASB in FASB (2009 – 2011).....	17
3 RAZLIKE MED MSRP-ji in U.S. GAAP-i po RAČUNOVODSKIH KATEGORIJAH 20	
3.1.1. Prihodki v izkazu poslovnega izida	23
3.1.2. Odhodki v izkazu poslovnega izida (Poslovne združitve – Business combinations)-	
(SFAS 141R, SFAS 142, SFAS 157 in IFRS 3).....	24
3.1.3. Neopredmetena osnovna sredstva ter dobro ime (SFAS 2, SFAS68, SFAS 144,	
MRS 38, in MRS 36).....	25
3.1.4. Oslabitev (MRS 36, OPMSRP 10, SFAS 142, 144).....	26
3.1.5. Naložbene nepremičnine (SFAS 13, SFAS 66, SFAS 67 ter MRS 40)	27
3.1.6. Naložbe v pridružena podjetja in skupne podvige (SFAS 159, MRS 28 ter MRS	
31)	28
3.1.7. Davek od dobička (MRS 12, FIN 48, ESP FAS 13-2).....	29
3.1.8. Finančni instrumenti (MRS 39, MRS 21, OPMSRP 9, IFRIC 10, SFAS 5, 15, 52,	
91,114, 115,133, 140)	30
3.1.9. Poslovne združitve (spremembe standardov IFRS 3 ter SFAS 144)	33
3.1.10.Uskupinjevanje (konsolidacija) ter neobvladujoči deleži v skupinskih	
računovodskih izkazih	33
3.1.11.Lastniški kapital ter finančne obveznosti (MRS 1, 32, 27, 39, IFRIC 17, EITF 07-	
5, 08-4, 08-8, FAS 150-5)	35
SKLEP	36
LITERATURA IN VIRI	37
PRILOGE.....	40

UVOD

V zadnjem času smo priča visoki stopnji kapitalskih in drugih oblik povezovanj gospodarstev in gospodarskih subjektov med sabo. Poenoteni računovodski standardi omogočajo lažjo primerjavo podjetij iz različnih delov sveta. Družbe se že dalj časa prizadevajo, da bi vzpostavili čimprejšnjo popolno združljivost obstoječih standardov računovodskega poročanja. Popolna združljivost sicer ne pomeni, da bi bili standardi povsem enaki, temveč to, da med njimi ne bi bilo bistvenih razlik. Razlike se pojavljajo tudi v odvisnosti od narave poslovanja, panoge podjetja ter računovodskih usmeritev posameznih podjetij.

Namen moje diplomske naloge je prikazati oziroma osvetliti problem primerljivosti in prilagajanja bilance stanja ter izkaza poslovnega izida po Mednarodnih standardih računovodskega poročanja (v nadaljevanju »MSRP«) k Ameriškim splošno sprejetim načelom računovodskega poročanja (v nadaljevanju »U.S. GAAP-i«). Podjetja, ki so registrirana pri Ameriški državni komisiji za vrednostne papirje in borzo (*ang. SEC*), morajo predložiti računovodsko poročilo, ki je narejeno po Ameriških splošno sprejetih načelih računovodskega poročanja. To pravilo velja tudi za vsa tuja podjetja, ki vstopajo na ameriški trg kapitala.

V diplomski nalogi sem si zadal cilj seznaniti bralca z osnovnimi razlikami računovodskega poročanja, kot ga predpisujejo Mednarodni standardi računovodskega poročanja ter Ameriška splošno sprejeta računovodska načela. Osredotočil se bom na metode merjenja in pripoznavanja temeljnih ekonomskih kategorij v bilanci stanja ter izkazu poslovnega izida. Osnovna trditev, ki jo bom skušal dokazati v diplomski nalogi, izhaja iz zgoraj opredeljenega cilja. Razlike v standardih omogočajo podjetju, da zaenkrat še prikaže vrednostno različne računovodske izkaze.

V prvem delu diplomske naloge so opredeljeni problemi, ki so prisotni v podjetjih ob prikazovanju resnične in poštene slike svojih računovodskih izkazov uporabnikom (vlagateljem), ki prihajajo iz države, kjer uporabljajo drugačne računovodske standarde. Računovodski standardi so pravila računovodenja, ki urejajo metodološko poenotenje ugotavljanja rezultatov poslovanja. Razlike računovodskih standardov med državami onemogočajo primerjavo računovodskih izkazov, povzročajo stroške pri računovodskem poročanju in otežujejo uvrstitev podjetja na organiziran trg vrednostih papirjev ne glede na državo.

V drugem delu so opredeljene osnovne značilnosti Mednarodnih standardov računovodskega poročanja ter Ameriških splošno sprejetih računovodskih načel. V tem delu sta tudi časovni in vsebinski prikaz procesa usklajevanja Mednarodnih standardov računovodskega poročanja ter Ameriških splošno sprejetih računovodskih načel od začetka do danes.

V tretjem poglavju diplomske naloge bom v okviru deskriptivnega pristopa raziskovanja uporabil komparativno metodo, saj bom na podlagi definicij in spoznanj primerjal izkaz poslovnega izida ter bilance stanja po MSRP-jih in U.S. GAAP-ih ter problem podkrepil s praktičnim primerom. Uporabil bom tudi analitični pristop raziskovanja, saj bom na podlagi deduktivne metode ugotavljal razlike in podobnosti med računovodskim poročanjem po MSRP-jih in U.S. GAAP-ih.

1 OPREDELITEV PROBLEMA

Začetki računovodstva izhajajo iz Evrope, vendar se je kasneje razvoj prenesel v Ameriko, ki je s svojim hitrim porastom industrije v 18. stoletju postala gonilna sila v razvoju računovodske teorije. Kljub prevladi ameriške teorije so se po svetu začele razvijati različice teorij, ki so bile predvsem posledica nacionalnih razlik, kot so stopnja centralizacije, narava ekonomske aktivnosti, faze ekonomskega razvoja, stopnja rasti gospodarstva in inflatorni pogoji. (Epstein, 2004, str.1).

Različnost pripoznavanja računovodskih kategorij glede na ekonomsko–pravni sistem v posamezni državi predstavlja vse večji problem pri prikazovanju enotne slike računovodskih kategorij. Ti problemi močno botrujejo k prizadevanjem za čim hitrejšo harmonizacijo nacionalnih računovodskih standardov v enotne svetovne standarde. Problema so se začeli zavedati že leta 1971, ko je Irving Fantl¹ poudarjal tri temeljne ovire za mednarodno standardizacijo med industrializiranimi državami, katere naj bi bile (Choi & Mueller, 1992, str. 259):

- razlike v nacionalnih zgodovinskih ozadjih in tradicijah;
- razlike v potrebah, ki jih imajo raznovrstna ekonomska okolja;
- zaradi standardizacije ogrožena nacionalna suverenost.

McDonnel (2003, str. 12-14) pa kljub nekaterim problemom navaja prednosti harmonizacije standardov in njihove univerzalne uporabe, saj omogočajo:

¹ Irving Fant: professor, *International Harmonization of accounting*, May 1971. University of Economics Cambridge

- podjetjem dostop do svetovnih finančnih trgov, znižanje stroškov in dvig konkurenčnosti;
- mednarodnim skupinam podjetij uporabo istega načina računovodenja v vseh povezanih podjetjih po svetu, kar izboljša notranjo komunikacijo, hitrost ter kakovost odločanja;
- manj tvegane pripojitve in odprodaje podjetij, saj se računovodske informacije lahko interpretirajo z večjo gotovostjo in s konsistentnostjo;
- naložbenikom in deležnikom (*ang. Stakeholders*) lažje in hitrejša analize učinkovitosti posloводства, ki morajo sredstva razporejati na donosna področja in z njimi odgovorno ravnati;
- večjo preglednost, kar poveča zaupanje vlagateljev v računovodska poročila, zato le-ti znižajo zahtevano premijo za tveganje, kar podjetjem zniža stroške financiranja.

Glede na navedene prednosti lahko povzamemo, kako nujno je čim hitreje priti do konvergence in poenotenja standardov med seboj po državah. Enotni standardi na eni strani prihranijo čas in denar podjetjem, ki pripravljajo posamezna in konsolidirana poročila o poslovanju in na drugi strani povečajo možnost učinkovitejša alokacije sredstev po svetu. Organizacije, ki sprejemajo standarde, se trudijo sprejemati taka pravila, ki bi veljala po celem svetu.

Družbe, ki delujejo na mednarodnem področju, imajo veliko odvisnih družb in se soočajo s pripravo računovodskih izkazov po različnih standardih glede na državo, kjer ima družba svoje povezano podjetje. Družbe v skupini morajo tako sestaviti svoje računovodske izkaze v skladu z nacionalnimi standardi, nato pa morajo te izkaze sestaviti še po standardih in predpisih obvladujoče družbe za potrebe sestavljanja konsolidiranih računovodskih izkazov, na primer, da obvladujoča družba kotira na newyorški borzi, mora zaradi ameriških zahtev za družbe, ki kotirajo na njihovi borzi, sestaviti izkaze še po ameriških računovodskih standardih oziroma U.S. GAAP-ih. Sestava vseh računovodskih izkazov zahteva veliko časa in znanja ter dodatne stroške. Uporaba enotnih računovodskih standardov naj bi poenostavila pripravo poročil ter s tem zagotovila potrebno poenotenje in primerljivost (Vezjak, 2004, str. 98).

Svetovne ekonomije posameznih nacionalnih gospodarstev se z zunanjo trgovino, mednarodno menjavo in s tujimi investicijami vključujejo v mednarodne ekonomske tokove in iščejo pozitivne sinergijske učinke. Trgi posameznih držav se združujejo v en sam velik svetovni trg. Zato se je v preteklosti začela pojavljati potreba po vedno bolj enotnih računovodskih standardih, po katerih bi podjetja na kar najbolj enak način prikazovala svoja finančna stanja. Podjetja so v preteklosti na zelo različne načine prikazovala svoje

računovodske izkaze in ravno ta globalizacija ekonomij, ki je pripomogla k razvijanju kapitalskih in finančnih trgov s pomočjo informacijskih sistemov, prispeva h konvergenci pravil računovodenja. Lastniki želijo videti realno in pošteno vrednost svojih podjetij in si tako zmanjšati tveganje naložb na trgih kapitala (Slapničar, 2004, str. 72). Eden izmed odmevnih dogodkov, ki je spremenil način finančnega poročanja v svetu, se je zgodil leta 1993, ko je Damler – Benz AG vstopil na Newyorško borzo (New York Stock Exchange ali NYSE) (Karoly, 1999, str. 1-3). Podjetje je moralo za vstop na Newyorško borzo predložiti računovodske izkaze, izdelane tudi po U.S. GAAP-ih. Po nemško splošno sprejetih načelih je imelo podjetje 615 mio. nemških mark dobička, po U.S. GAAP-ih pa je podjetje za leto 1993 prikazalo 1.839 mio. nemških mark izgube (Logue, 1999, str. 6). Velikanska razlika poslovnega izida, kot najvažnejšega kazalca uspešnosti, je šokirala strokovno javnost. Razlike med računovodskimi standardi so prikazale isto podjetje s popolnoma različnimi računovodskimi podatki. To je povzročilo, da sta ZDA in EU pospešeno začeli reševati ta problem (Radebaug, 1995, str. 186).

Uporabniki računovodskih izkazov morajo poznati računovodska pravila in standarde, če želijo pravilno brati računovodske izkaze in iz njih spoznati ekonomski položaj in uspeh podjetja. Kadar sestavljavci in uporabniki računovodskih izkazov delujejo v istem ekonomsko-pravnem sistemu ni težav, vendar pa se problemi pojavijo pri mednarodnih poslovnih povezavah, ko želi posamezen uporabnik (vlagatelj) iz neke države pridobiti ekonomsko sliko podjetja v drugi državi. Računovodske informacije iz različnih pravno-ekonomskih sistemov so po vsebini in obliki lahko pomembno drugačne zaradi drugačnih računovodskih standardov in pravil (Koletnik, 2001, str. 24).

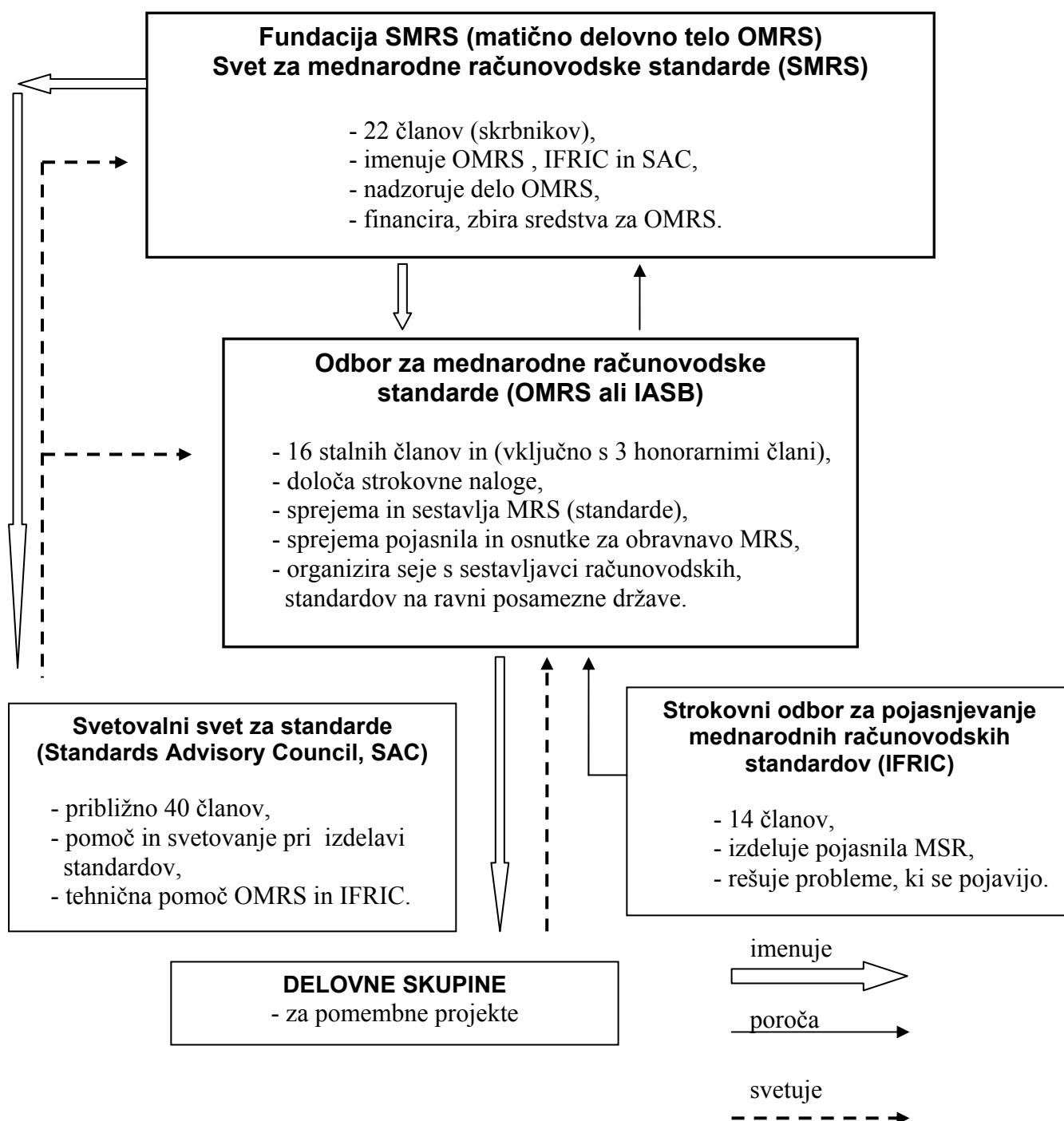
2 USKLAJEVANJE MSRP-jev in U.S. GAAP-ov

2.1. Mednarodni standardi računovodskega poročanja - MSRP

Računovodsko poročilo je skupek poročil, katerih vsebina so računovodski podatki in računovodske ocene ter njihove razlage. Podjetja izdelajo svoje računovodsko poročilo v skladu z računovodskimi standardi, ki veljajo v njihovi državi (Odar, 2002, str. 9). Mednarodni standardi računovodskega poročanja MSRP (IFRS – International Financial reporting Standards) so poleg ameriških standardov oziroma Ameriških splošno sprejetih načel računovodskega poročanja U.S. GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles) druga največja skupina računovodskih standardov, ki se jih uporablja v svetu. Mednarodne računovodske standarde izdaja Odbor za Mednarodne računovodske standarde (odselj: IASB). Mednarodne računovodske standarde izdeluje Svet za mednarodne

računovodske standarde (International Accounting Standards Committee, IASC, odslej: IASC), ki je bil ustanovljen leta 1973 na podlagi sporazuma, ki so ga dosegli predstavniki računovodskih organizacij v več državah Evrope. Svet za mednarodne računovodske standarde je leta 2000 ustanovil Odbor za mednarodne računovodske standarde (International Accounting Standards Board – IASB), kateri ima kot prostovoljno združenje računovodskih organizacij iz več različnih držav pomembno vlogo pri razvijanju sprejemljivih računovodskih pravil širom sveta. IASB nima zakonskih pooblastil, zato spodbuja svoje članice, da vsaka v svoji državi vpliva na proces sestavljanja standardov in s tem pripomore k zmanjševanju razlik med računovodskimi standardi sprejetimi v državi in MRS. V ožjem smislu so mednarodni računovodski standardi (MRS) tisti, ki jih je izdal IASC do aprila 2001. IASB je od svojega predhodnika IASC-ja prevzel do tedaj sprejete MRS in pojasnila SOP-a ter jih poimenoval skupaj mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP-ji). Fundacija SMRS dosega med svojimi člani precejšno geografsko uravnoteženost. Šest skrbnikov je iz Severne Amerike, šest iz Evrope, šest iz Azije in štirje s poljubnega območja. Tudi Odbor za mednarodne računovodske standarde zagotavlja splošno geografsko uravnoteženost med člani ter zahteva različne strokovne izkušnje članov. Skrbniki Fundacije SMRS so ob koncu leta 2008 začeli obsežen pregled strukture in statuta, ki zaenkrat še ni končan. Predviden zaključek je ob koncu leta 2009. (Epstein, Jermakowicz, 2009, str. 1-20).

Slika 1: Struktura organov pri sprejemanju mednarodnih računovodskih standardov

Vir: Deloitte IFRSs in your Pocket, 2009.

Pomembna organizacija, ki jo velja omeniti, je tudi Mednarodna organizacija komisij za vrednostne papirje (International Organization of Securities Commissions; odslej: MOKVP). Glavna naloga MOKVP-ja je zagotavljanje integritete trgov kapitala s pomočjo kakovostnih pravil in učinkovitih kazenskih določb ter izdelava standardov za učinkovito mednarodno menjavo vrednostih papirjev (MOKVP 2003).

2.1.1. Temeljne predpostavke in splošna načela MRS

Mednarodni standardi računovodskega poročanja so zasnovani na temelju dveh predpostavk (MRS, 2001, str. 55):

1. Upoštevanje nastanka poslovnega dogodka

Predpostavka zahteva, da pripoznavamo učinke poslovnih dogodkov takrat, ko nastanejo, in ne takrat, ko podjetje prejme oziroma plača denarna sredstva. Učinke poslov evidentiramo v poslovnih knjigah in o njih poročamo v računovodskih izkazih za obračunska obdobja, na katera se nanašajo.

2. Časovna neomejenost delovanja podjetja

Pri tej predpostavki se zahteva, da je poročano podjetje delujoče in da bo nadaljevalo svoje poslovanje v dogledni prihodnosti.

2.1.2. Pomembni dogodki na področjih MSRP-jev v letu 2008 in 2009

V letu 2008 je IASB pozval podjetja, da naj jasno navedejo, ali v celoti izpolnjujejo MSRP-je, ki jih je izdal Odbor za mednarodne računovodske standarde. Ob koncu letu 2008 ter v začetku leta 2009 so bile izdane spremembe MSRP 1, MSRP 2, MSRP 3, MSRP 7, MRS 1, MRS 27, MRS 32 in MRS 39 ter vsa pojasnila razen IFRIC² oziroma OPMSRP¹ 15, 16, 17, 18. Evropska komisija (odslej: EK) je do konca marca 2009 z glasovanjem odobrila vse MSRP-je³, razen prej navedenih zadnjih sprememb, ki pa se potrjujejo v letu 2009. IASB je kot odgovor na svetovno finančno krizo izdal nove poglede na pošteno vrednost v računovodstvu – hitre spremembe MRS 39⁴. Pri standardu MRS 39 je Evropska komisija naredila izjemo (izločitev), ki omogoča, da se obračunavanje varovanja poštene vrednosti pred tveganjem uporabi za obračunavanje varovanja temeljnih depozitov pred obrestnim tveganjem na osnovi portfeljev. V letu 2009 je Odbor za mednarodne računovodske standarde svoje članstvo povečal za 2 člana na sedanjih 16 članov ter zagotovil še večjo geografsko uravnoteženost članov.

² IFRIC: (International Financial Reporting Interpretations Committee of the IASB, and Interpretations issued by that committee, odslej OPMSRP – Odbor IASB za pojasnjevanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja; pojasnila, ki jih izda ta odbor).

³ MSRP: (Mednarodni standard računovodskega poročanja).

⁴ MRS 39: (IAS 39 - International Accounting Standard – Financial Instruments: Recognition and Measurement; Finančni instrumenti: Pripoznavanje in merjenje).

2.1.3. Uporaba Mednarodnih standardov računovodskega poročanja v Evropi

Evropska unija (odslej: EU) je leta 2002 sprejela računovodsko uredbo, ki od vseh podjetij v EU, uvrščenih na organiziran trg (približno 8.000), zahteva, da svoje konsolidirane računovodske izkaze od leta 2005 naprej pripravljajo v skladu z MSRP. Zahteva po uporabi MSRP ne velja samo za 27 držav članic EU, temveč tudi za tri države Evropskega gospodarskega prostora. Večina velikih podjetij v Švici kljub temu da ni v EU in EGP⁵, že uporablja MSRP-je.

EK je v decembru 2008 odločila, da podjetjem, ki kotirajo na organiziranem trgu v EU, vendar svoje računovodske izkaze pripravljajo v skladu z U.S. GAAP-i, ni potrebno več razkrivati oziroma pojasnjevati razlik glede na Mednarodne standarde računovodskega poročanja. Ta podjetja pa morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- računovodski podatki naj vsebujejo izrecno izjavo o skladnosti z MSRP, ki mora biti brez omejitev; ali
- računovodski podatki naj bodo pripravljeni v skladu s kanadskimi, z japonskimi ali ameriški splošno sprejetimi računovodskimi načeli; ali
- računovodski podatki naj bodo pripravljeni po splošno sprejetih računovodskih načelih, ki veljajo v tretji državi. V zvezi z njimi pa morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:
 1. organ, ki je v tretji državi pristojen za splošno sprejeta računovodska načela, se je javno zavezal, da bo splošno sprejeta računovodska načela prilagodil Mednarodnim standardom računovodskega poročanja;
 2. ta organ je pripravil delovni program, iz katerega je razvidno, da bo prilagoditev izvedena pred 31. decembrom 2008;
 3. izdajatelj poda ustreznemu pristojnemu organu zadostna dokazila, ki kažejo, da so bili izpolnjeni pogoji iz zgornjih dveh točk.

Status računovodskega poročanja držav (Kitajska, Južna Koreja, Kanada, Indija), ki uporabljajo nekoliko drugačna Splošno sprejeta načela računovodskega poročanja, pa bo Evropska komisija ponovno pregledala do 31. decembra 2011.

⁵ EGP (Evropski gospodarski prostor – 27 držav članic EU + 3 države)

2.1.4. Odobritev uporabe in uveljavljanje MSRP v Evropi

Računovodska uredba Evropske unije določa, da se uporaba MSRP v Evropi odobri za vsak MSRP posebej. Proces odobritve je sestavljen iz naslednjih korakov (*Deloitte, 2009, str. 24-27*):

- EU prevede MSRP v vse evropske jezike;
- ESSRP⁶, ki je povezana z zasebnim sektorjem sporoči svoje mnenje EK;
- Svetovalna skupina EK za presojo mnenj o računovodskih izkazih sporoči svoja mnenja EK na priporočilo ESSRP;
- Računovodski regulativni odbor EK sprejme priporočilo o odobritvi;
- EK predloži predlog odobritve Odboru Evropskega parlamenta za regulativni postopek ter 27 članskemu Svetu EU. Odobritev morata potrditi oba organa, sicer se predlog vrne EK v nadaljnjo obravnavo.

Februarja 2009 je Evropska komisija odobrila načrt za zagotovitev letnega proračuna za Fundacijo Sveta za mednarodne računovodske standarde v višini 5 milijonov € za leto 2011, 2012 in 2013. »Glavna naloga Fundacije Sveta za mednarodne računovodske standarde je po navajanjih SEC-a čimprejšnja priprava enotnega sklopa računovodskih standardov visoke kakovosti na svetu.« Objava Komisije za vrednostne papirje na spletnem naslovu: (<http://www.sec.gov/rules/proposed/2008/33-8982.pdf>).

2.1.5. Priznavanje in uporaba MSRP v Združenih državah Amerike

Od približno 13.000 podjetij, katerih vrednostni papirji so registrirani pri Ameriški komisiji za vrednostne papirje in borzi (odslej: SEC⁷), jih več kot 1.150 ni iz ZDA. Ta podjetja, ki svoje računovodske izkaze ne pripravljajo po Ameriških splošno sprejetih načelih računovodskega poročanja, temveč so pripravljena po MSRP ali lokalnih splošno sprejetih računovodskih načelih, so morala do novembra 2007 podatke o dobičku in čistih sredstvih prilagoditi Ameriškim splošno sprejetim računovodskim načelom. Novembra 2007 pa je SEC z glasovanjem odločila, da tujim podjetjem **dovoli predložitve računovodskih izkazov, pripravljenih v skladu z MSRP-ji**, katere je izdal IASB, ne da bi morala prilagoditi podatke, pripravljene po MSRP, U.S. GAAP-u. Ta sprememba se nanaša na računovodske izkaze za obdobja, končana po 15. novembru 2007. Avgusta 2007 je SEC za potrebe predložitve javnih pripomb objavila »konceptualni dokument«, da bi spodbudila razpravo o

⁶ ESSRP: (Evropska svetovalna skupina za računovodsko poročanje) ang. (EFRAG – European Financial Reporting Advisory Group)

⁷ SEC - Komisija za vrednostne papirje (ZDA) ang. (SEC – US Securities and Exchange Commission).

tem, ali naj domačim izdajateljem iz ZDA omogoči in dovoli predložitev svojih računovodskih izkazov, pripravljenih v skladu z MSRP, s čimer bi ti zadostili pogojem in predpisom SEC-a. V novembru 2008 pa je SEC začrtala mejnike, ki bi lahko povzročili **obvezen prehod za prva podjetja** (predvsem podjetja v industriji), ki pripravljajo svoje računovodske izkaze po U.S. GAAP-ih na Mednarodne standarde računovodskega poročanja, že po 15. decembru 2014. Predlagani načrt tudi omogoča posameznim podjetjem, da sprejmejo MSRP-je že pred tem datumom. Pri prehodu na MSRP-je bodo morala podjetja obvezno upoštevati MSRP 1 – Prvo sprejetje Mednarodnih standardov računovodskega poročanja.

2.2. Ameriška splošno sprejeta računovodska načela (U.S. GAAP)

Ameriška splošno sprejeta računovodska načela (U.S. GAAP - United States Generally Accepted Accounting Principles) so računovodski standardi Združenih držav Amerike. So temeljna pravila za finančno in računovodsko poročanje. Sestavljajo jih finančno – računovodski standardi, standardi poročanja, predpisi in postopki, ki jih mora podjetje uporabljati pri pripravi računovodskega poročila (*Delaney et al., 2001, 1-2*). U.S. GAAP-i nastajajo neprestano, ko organizacije vstopajo v nove delavne aktivnosti (*Meigs, Meig & Meigs, 1995, str. 9-11*). U.S. GAAP-i so nastali po zlomu borz koncem 20-tih in začetkom 30-tih let prejšnjega stoletja. Izdal jih je nadzorni svet ameriške borze z namenom preprečiti objavljanje popačenih računovodskih informacij.

V državah celinsko-evropske tradicije je računovodstvo nastajalo z zakoni, v državah anglo-ameriške ureditve pa je računovodstvo bolj ali manj nastajalo pod vplivom neodvisnih strokovnih organov⁸ za izdajanje računovodskih standardov. Leta 1971 je bil zaradi številnih kritik javnosti na račun zunanjega računovodskega poročanja ustanovljen odbor za pripravo študije o nastajanju finančno – računovodskih standardov. Odbor se je poimenoval Wheatov odbor in je leta 1973 ustanovil neodvisni Odbor za finančno – računovodske standarde (Odslej: FASB⁹). FASB je pristojen za izdajanje računovodskih standardov v ZDA. FASB skupaj z delovno skupino za nujne objave EITF¹⁰ izdaja finančno – računovodske standarde SFAS¹¹ s spremljajočimi predpisi. FASB je zadnji standard (SFAS 168) sprejel 30. junija 2009. Okvirna navodila FASB se uradno imenujejo zasnove finančnega računovodstva, katere sestavlja več stališč o zasnovah finančnega računovodstva (Odslej: SFAC¹²). Namen

⁸ Neodvisni strokovni organi, ang. (standard setting bodies)

⁹ FASB (Financial Accounting Standards Board), Ameriški odbor za računovodske standarde

¹⁰ EITF (Emerging Issues Task Force), posebna delovna skupina za nujne objave. Poslanstvo EITF je pomagati pri izboljšanju FASB računovodskega poročanja s pravočasno pripoznavanje, razprave in reševanje zadev na področju finančnega računovodstva v okviru obstoječih verodostojnih literature

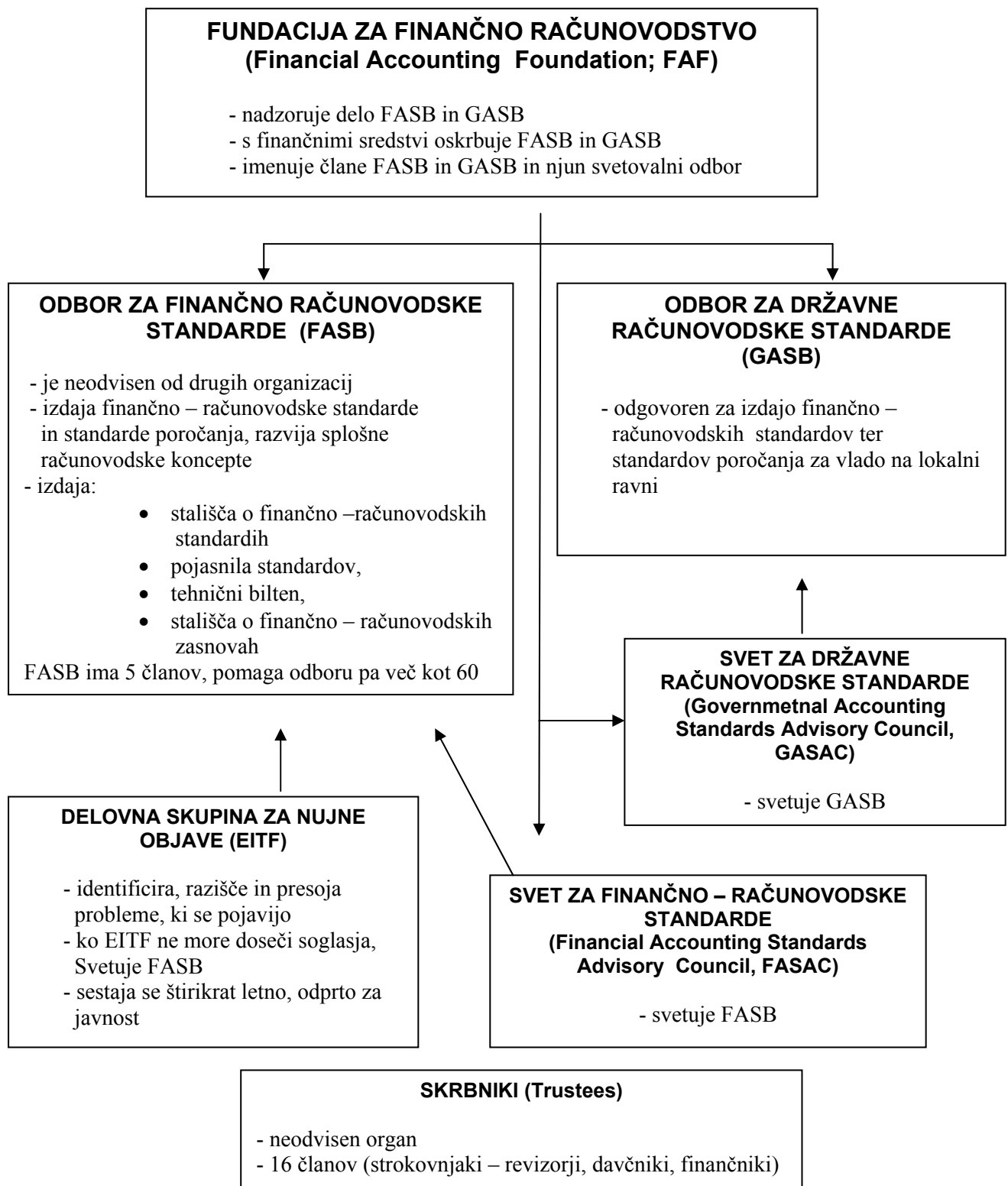
¹¹ SFAC (Statements of Financial Accounting Concepts)

¹² SFAS (Statements of Financial Accounting Standards)

SFAC je zagotoviti splošen pregled računovodskih konceptov, definicij ter idej. Prvi (SFAC 1.) je bil izdan novembra 1978.

Finančno računovodstvo je računovodstvo za zunanje uporabnike in je v prvi vrsti namenjeno zagotavljanju informacij, ki so koristne za sedanje in tudi za možne vlagatelje ter ostale uporabnike. Namen računovodskega poročanja torej izhaja iz informacijskih potreb zunanjih uporabnikov (SFAC 1.37). V SFAC sta tako kot pri MSRP-jih dve temeljni predpostavki: upoštevanje nastanka poslovnega dogodka ter časovna neomejenost delovanja oziroma delujoče podjetje. Ti dve postavki nista izrecno navedeni kot temeljni predpostavki, tako kot sta v MSRP-jih. O pomembnosti nastanka poslovnega dogodka se v SFAC 1.44 sicer piše precej obširno, o drugi predpostavki o neomejenosti delovanja pa je napisano zelo malo. Zadnji (SFAC 7) je bil sprejet februarja 2000.

Slika 2: Struktura organov pri sprejemanju finančno – računovodskih standardov in standardov računovodskega poročanja

Vir: Epstein, Nach, R. (2009). Interpretation and Application of Generally Accepted Accounting Principles 2009 (str. 1-50).

Podjetja, ki poročajo po U.S. GAAP-ih, morajo spoštovati naslednja splošna načela, ki omogočajo kakovostne računovodske informacije (Delaney et al., 2001, str. 22):

- **Razumljivost:** računovodske informacije, ki jih podajajo računovodski izkazi, morajo biti uporabnikom razumljive, da jih znajo uporabiti.
- **Ustreznost:** informacija je ustrezna, v kolikor omogoča uporabniku odločanje na njeni podlagi. Informacija je ustrezna, če je **pravočasna**, če ovrednoti **preteklo** poslovanje in če napove **prihodnje** poslovanje.
- **Zanesljivost:** informacija mora predstaviti tisto, kar uporabnik od nje pričakuje. Pomembno je, da izdelovalec informacije pravilno uporabi računovodske metode merjenja ekonomskih kategorij. Informacija je zanesljiva, če je **pravilna in resnična**, če je **nepristranska** in če je **zvesto predstavljena**.
- **Primerljivost:** informacija mora dati uporabniku možnost, da oceni podobnost in razlike med različnimi podjetji v enakem obdobju oziroma primerja poslovanje podjetja v različnih obračunskih obdobjih. V okviru tega načela mora biti informacija tudi dosledna, kar pomeni, da je izdelana na podlagi enake metode merjenja in pripoznavanja iz obdobja v obdobje. To omogoča uporabniku primerjanje poslovanja podjetja v različnih obdobjih.

Zgoraj našteje temeljne predpostavke U.S. GAAP-ov so razvrščene po pomembnosti, predvsem pa temeljijo na načelu, da so koristi računovodske informacije večje od stroškov pridobitve takšne informacije (*Epstein & Nach, 2009, str. 30*).

U.S. GAAP je izraz, ki se uporablja kot celota oziroma združenje vseh verodostojnih dokumentov, ki sestavljajo računovodske standarde ter urejajo poročanje v Združenih državah Amerike. V nasprotju z MSRP-ji so U.S. GAAP-i oblikovani za uporabo tako profitnih kot tudi neprofitnih podjetij s še dodatnimi standardi, ki so namenjeni in se uporabljajo izključno za neprofitna podjetja (*Larkin, 2009, str.3*). Podjetja, ki imajo sprejete mednarodne računovodske standarde in se hkrati sklicujejo na skladnost z U.S. GAAP-i morajo izpolniti izjavo o skladnosti z vsemi razkritji in s pojasnili. Za U.S. GAAP-e pa zaenkrat brezpogojno izpolnjevanje te izjave še ni obvezno. Izjava bo postala obvezna po 15. decembru 2009.

2.3. Časovni okviri usklajevanja med MSRP-ji IN U.S. GAAP-i

Prvi pogovori o usklajevanju Mednarodnih računovodskih standardov ter Ameriško splošno sprejetimi načeli računovodskega poročanja so se začeli že v letu 2002. Po skupnem zasedanju v prostorih FASB Norwalk v državi Connecticut ZDA sta FASB in IASB oktobra 2002 objavila memorandum o soglasju »*Sporazum iz Norwalka*« in tako uradno sprejela

obvezo po zbliževanju Ameriških splošno sprejetih načel računovodskega poročanja (U.S. GAAP) ter Mednarodnih standardov računovodskega poročanja (MSRP). Oba odbora sta se zavezala, da si bosta v največji možni meri prizadevala za (*Epstein & Jermakowicz, 2009, str. 1*):

- čimprejšnjo zagotovitev popolne združljivosti obstoječih standardov računovodskega poročanja in
- usklajevanje njunih prihodnjih delovnih programov, s čimer bi ohranila združljivost, ko bi bila ta dosežena.

»Združljivost« ne pomeni, da bi bili standardi povsem enaki, temveč to, da med njimi ne bi bilo bistvenih razlik.

Komisija za vrednostne papirje (SEC) je 19. februarja 2009 izdala obnovljen »konceptualni dokument«, kjer predlaga časovne načrte za potencialno uporabo računovodskih izkazov pripravljenih v skladu z MSRP-ji za podjetja, ki kotirajo na ameriški borzi in so zavezana k poročanju Komisiji za vrednostne papirje. Več o tem najdemo na spletnem naslovu: (<http://www.sec.gov/rules/proposed/2008/33-8982.pdf>). Ta časovni načrt opredeljuje kar nekaj nalog in izzivov, ki jih je še potrebno realizirati do takrat. Komisija za vrednostne papirje bo leta 2011 odločala o smiselnosti nadaljevanja sprejemanja predpisov, ki zahtevajo prevzem MSRP-jev za podjetja, ki sedaj uporabljajo ameriške standarde. Naloge, ki si jih je SEC zadala so naslednje:

- izboljšave v računovodskih standardih;
- povečanje financiranja IASC¹³ fundacije;
- izboljšanje uporabe interaktivnega prenašanja podatkov za poročanje po MSRP;
- povečanje izobraževanja in usposabljanja v zvezi z MSRP;
- dovoljenje za omejeno predčasno uporabo MSRP, če bi to povečalo do boljše primerljivost podatkov za vlagatelje v posamezni panogi;
- FASB naj čim hitreje sprejema še preostale razlike med standardi ter sprejema vsa nova določila, ki jih sprejema IASB;
- izdelovanje časovnega okvira za prihodnje oblikovanje pravil s strani SEC in
- zavzemanje za čim **hitrejš**e izvajanje **obvezne** uporabe MSRP v ZDA

¹³ IASC (International Accounting Standards Committee, Svet za mednarodne računovodske standarde)

2.3.1 Stališča ameriške Komisije za vrednostne papirje o MSRP-jih

V primeru, da bodo izvršene vse zadane naloge, SEC predvideva, da bi v **decembru 2014** podjetja, ki kotirajo na ameriški borzi in poročajo SEC-u svoje računovodske izkaze zaenkrat še v skladu z U.S. GAAP-i, zakonsko **prevzele** Mednarodne standarde računovodskega poročanja. SEC se zaveda, da imajo vlagatelji, lastniki vsak trenutek možnost pridobiti podatke o ceni vrednostnih papirjev kjerkoli na svetu. Trgovanje z naložbami oziroma vrednostnimi papirji postaja vedno bolj globalno. Vlagatelji se vse pogosteje soočajo z vedno večjo potrebo po resnični, pošten in realni vrednosti finančnih informacij ne glede na lokacijo ter računovodske standarde države. SEC ugotavlja, da ima v ZDA vedno več tujih vlagateljev svoje naložbe in obratno. Poenotenje standardov vidi kot pomemben cilj tako za zaščito vlagateljev kot tudi za učinkovitost kapitala. Podpira se prehod na enoten sklop visoko kakovostnih svetovnih računovodskih standardov. V obdobju od leta 1996 do leta 2007 so se naložbe ameriških podjetij v tujini povečale iz 200 milijard dolarjev na 4.300 milijard dolarjev (*U.S. Bureau of Economic Analysis, U.S. Treasury Statistics*). Več na spletnem naslovu: (http://bea.gov/about/overview_international.htm). Velikim ameriškim vlagateljem, ki tekmujejo za kapital na globalni ravni, je že sedaj potrebno dobro poznati in razumeti računovodske izkaze sestavljene v skladu z MSRP-ji, da bi ostali konkurenčni. Zaradi tega dejstva Komisija za vrednostne papirje meni, da je priporočljivo nadaljevati obravnavo uporabe MSRP-jev na trgih ZDA. Ko bo na kapitalskih trgih ZDA veljal enoten sklop računovodskih standardov visoke kakovosti, bodo tudi tuji (evropski) vlagatelji veliko bolje informirani o pravih in primerljivih računovodskih informacijah, ki so ključne pri naložbenih odločitvah. (*Chalmers & Godfrey, 2007, str. 1-15*).

Vse večja sprejemljivost in uporabnost MSRP-jev po večjih kapitalskih trgih na svetu v zadnjih nekaj letih in njegove predvidene uporabe v drugih državah se v bližnji prihodnosti MSRP-ji kažejo kot skupek standardov, ki najbolje zagotavljajo skupno platformo, na kateri lahko podjetja poročajo, vlagatelji pa lahko najlažje primerjajo finančne informacije med seboj. Trenutno MSRP-je uporablja približno 113 držav po vsem svetu. Več o tem na spletnem naslovu: (<http://www.iasplus.com/country/useias.htm>). Kljub temu ne smemo zanemariti dejstva, da so kapitalski trgi v ZDA med največjimi in najbolj likvidnimi na svetu. US GAAP-e morajo zaenkrat še obvezno uporabljati vse javne družbe v ZDA, veliko tujih podjetij po svetu ter številne zasebne družbe. Trenutno mora čez 1.200 tujih gospodarskih družb, ki kotirajo na borzi v Združenih državah Amerike, ob izdaji svojih letnih poročil, obvezno oddati SEC-u ustrezna poročila v obrazcu Form 20-F (Priloga 1).

SEC se zaveda, da bo v letih 2010 in 2011 potrebno veliko izobraževanja in stalnega usposabljanja večine računovodij v Združenih državah Amerike, kateri so zaenkrat omejeni

ali pretežno usmerjeni na sedanje določbe U.S. GAAP-ov. Poročanje v skladu z MSRP-ji ameriških podjetij bi povečalo potrebo po učinkovitem usposabljanju in izobraževanju o MSRP-jih. Vlagatelji, računovodje, revizorji in drugi, ki sodelujejo pri pripravi in uporabi računovodskih izkazov, se morajo natančno seznaniti z novimi standardi in še obstoječimi razlikami med U.S. GAAP-i in MSRP-i. Take zahteve je potrebno razširiti tudi na specialiste, kot so aktuarji in pooblaščen cenilci vrednosti. Fakultete bi morale vsebovati vsebine MSRP-jev v svojih učnih načrtih.

Odbor za nadzor računovodenja javnih delniških družb (The Public Company Accounting Oversight Board – PCAAOB) s sedežem v Washingtonu je organiziran kot neprofitna organizacija zasebnega sektorja in pregleduje, revidira javne delniške družbe. V letu 2009 je PCAAOB že začel usposablјati svoje strokovnjake na temo razlik med MSRP-ji ter U.S. GAAP-i. Te programe usposablјanja bi morali še dodatno razširiti. Poleg tega bi bilo potrebno poenotiti priznanost licenc pooblaščenih revizorjev za Mednarodne standarde računovodskega poročanja, ki so v združenju ACCA¹⁴ ter pooblaščenih revizorjev Ameriško splošno sprejetih računovodskih načel CPA¹⁵.

2.3.2 Načrt Komisije za vrednostne papirje (SEC) za obvezen prevzem MSRP v ZDA

Komisija za vrednostne papirje predlaga obvezen prevzem MSRP-jev za vsa podjetja v Združenih državah Amerike. Komisija bo zahtevala od vseh ameriških podjetij, da pred popolnim prevzetjem MSRP-jev tri leta pripravljajo svoje računovodske izkaze v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja. Ta poročila morajo biti tudi revidirana. SEC izvaja veliko študij po različnih podjetjih, kjer poizveduje o mnenju računovodij ter finančnikov glede prevzemanja novih standardov. Če se bo uresničil napovedan datum uradnega prevzema MSRP-jev v ZDA – **15. december 2014**, to pomeni, da morajo podjetja tri leta pred tem že imeti svoje računovodske izkaze revidirane v skladu z MSRP-ji. Veliko podjetij pa samoiniciativno želi začeti uporabljati v svojem računovodstvu MSRP-je s 1. januarjem 2012. Vsa podjetja ne glede na prevzem MSRP-jev pa bodo morala v skladu z zdajšnjim zakonom konec leta 2012, 2013 in v prvih treh četrtletjih leta 2014 še naprej javno poročati v skladu z veljavnimi U.S. GAAP-i. Eden od predlogov začetka izvajanja MSRP-jev v ZDA je “postopni prehod”, kar pomeni, da s 15. decembrom 2014 ne bi vsa podjetja naenkrat sprejela MSRP-je. Največja podjetja, ki kotirajo na borzi, bi sprejela MSRP-je s tem datumom, srednja podjetja bi sprejela nove standarde s 15. decembrom 2015. Manjša podjetja pa bi sprejela MSRP-je s 15. decembrom 2016. Tako bi nastala tri obdobja sprejemanja standardov za različna obdobja. (npr. 2012-2014 za velike, 2013-2015 za srednja podjetja,

¹⁴ ACCA (Association of Chartered Certified Accountants – pooblaščen revizorji za MSRP-je)

¹⁵ CPA (Certified public accountants – pooblaščen revizor v ZDA – US GAAP)

ter 2014-2016 za mala podjetja). Dejstvo je, da predstavlja prehod iz enega niza računovodskih standardov v drugega, vključno s spreminjanjem kontrole in sistemov v zvezi s pripravo računovodskih izkazov velike stroške za podjetje.

2.3.3 Konceptualni okvir – skupni projekti IASB in FASB (2009 – 2011)

Kot rečeno, smo v zadnjih 10 letih priča hitrega spreminjanja in napredka na področju računovodstva in finančnega poročanja. Še večji napredek bi bil lahko dosežen pri vzpostavitvi enotnega sklopa visoko kakovostnih splošno sprejetih računovodskih standardov, vendar se to zaenkrat še ni zgodilo. Ali pomeni zbliževanje Mednarodnih standardov računovodskega poročanja ter Ameriško splošno sprejetih računovodskih načel ukinitev enih ali drugih? V zadnjem letu smo bili priča odličnim rezultatom projektov zbliževanja dveh največjih sklopov standardov na svetu. V decembru 2007 je FASB izdal standard SFAS 141R (Poslovne združitve ASC Subtopic 805) in v januarju 2008 je IASB izdal posodobljen standard MSRP 3 (Poslovne združitve). Ta dva standarda predstavljata bistven korak k zbliževanju standardov pri poslovnih združitvah, ki so pomemben segment na kapitalskih trgih. Tu se lahko vprašamo, zakaj IASB in FASB nista izdala popolnoma enakih standardov, kljub temu da je bil projekt izveden kot skupen projekt, s ciljem konvergence¹⁶. To je temeljni ključni vidik in vprašanje konvergence.

Odpraviti vse možne razlike med standardi, ki se pojavljajo v praksi v kratkem času, bi bilo zelo drago, če ne celo nemogoče. Bolj učinkovit pristop se osredotoča na uskladitev splošnih načel in splošne metodologije. To je prikazano še v drugih usklajevalnih standardih: kot so “sredstva v posesti za prodajo in ustavljeno poslovanje”, “poslovni odseki”, “stroški posojila”, “najemi”, “merjenje in pripoznavanje finančnih izkazov” ter “plačilo z delnicami”. Čeprav so splošna načela in splošne metodologije teh standardov usklajeni, bomo še naprej raziskovali razlike v podrobnostih, ki nastajajo v praksi, zato se je potrebno izogniti lažnemu občutku varnosti in misliti, da je zbliževanje do sedaj odstranilo že vse pomembne razlike. Več o tem na spletni strani družbe KPMG¹⁷ (KPMG, IFRS compared to U.S. GAAP, Avgust 2009).

Februarja 2006 sta FASB in IASB izdala Memorandum o soglasju (MOU¹⁸). Memorandum o soglasju določa relativno prednostne naloge v okviru FASB-IASB skupnega delovnega programa v obliki posebnih mejnikov, ki jih je potrebno treba doseči do leta 2008. Te prednostne naloge so bile v velike meri realizirane. Na ponovnem zasedanju aprila 2008 sta

¹⁶ Konvergenca - zbliževanje

¹⁷ KPMG – Mednarodna revizijska družba

¹⁸ MOU (Memorandum of Understanding)

odbora ponovno potrdila svojo zavezanost k razvoju skupnih visokih standardov kakovosti in se dogovorila o poti do vzpostavitve MOU projektov, vključno z datumi zaključka. Odbora imata sejo vsak mesec. Zadnja skupna seja obeh odborov je bila v septembru 2009. V nadaljevanju bom navedel zadnje ključne spremembe, do katerih je prišlo skozi zbliževanje standardov, ter pomembne razlike, ki so še aktualne in so predmet pogovorov:

- *pozaposlitveni zasluški zaposlencev (ang. »Post-employment Benefits«)*

Odbora sta obravnavala **ključno** razliko o določanju nepriznanih dobičkov in izgub pri aktuarskih izračunih, ki se nabirajo do dneva sprejetja. En pristop govori o kumuliranju še naprej, drug pristop pa govori o njihovem izničenju in pripoznanju v izkazu poslovnega izida (dobiček ali izgubo). Osebe FASB je predlagalo diskusijo v povezavi z spremembami razkrivanja podatkov po MRS 19 v "vseobsegajočem"¹⁹ izkazu poslovnega izida. (OCI – other comprehensive income). Dokončno odločitev o razkritju podatkov o obveznostih za pozaposlitvene zasluge bosta odbora sprejela na svojem zasedanju v novembru 2009. Bistvena razlika glede **pripoznavanja in razkrivanja** dobičkov ali izgub pri aktuarskih izračunih na tem sestanku ni bila odpravljena.

- *Rezervacije*

Največja razlika izhaja iz različnega pristopa pripoznavanja rezervacij. Po pristopu MSRP-jev se rezervacija prizna če obstaja »verjetnost« odliva sredstev in če je mogoče znesek obveze zanesljivo oceniti. Verjetnost pomeni »**bolj verjetno kot ne**«. Po U.S. GAAP-ih pa se rezervacija prizna če je mogoče razumno oceniti, da se bo dogodek zgodil. Razlika od »verjetnost« (ang. *probable*) je določilom pripoznavanja rezervacij v skladu z U.S. GAAP-i bolj primerna beseda "**bi lahko prišlo do**" (ang. *likely to occur*). Za FASB pristop je najbolj verjeten učinek za poravnavo obveze izbira nižjega konca obsega možnih zneskov, če nobena postavka ni bolj verjetna kot druga. IASB tega čisto ne podpira.

pripoznavanje prihodkov

Odbora sta se osredotočila na koncept, kdaj naj podjetje pripozna prihodke. V razpravi odbora predlagata, da podjetje pripozna prihodke, ko se dejansko prenese nadzor blaga ali storitev na kupca. Vsi so podprli zamisel, da se v primeru negotovosti glede nadzora, **ne sme** priznati nobenih prihodkov. Odbora si želita idealen **model enotnega** pripoznavanja prihodkov. Odbor FASB želi prikazovati prihodke po pošteni vrednosti. Največ težav je v podjetjih, ki delujejo v različnih industrijah, kjer podjetja prikazujejo prihodke glede na

¹⁹ Comprehensive income statement ("vseobsegajoči izkaz poslovnega izida")

različno sklenjene pogodbe. Neusklajeni so tudi prihodki od prodaje blaga med podobnimi podjetji v panogi. Odbora se ne moreta dogovoriti, ali se ti prihodki sploh priznajo ali se razkrijejo posebej. Odbora vidita neskladje tudi v pogledu na **dodatno** prodajo sredstev ali storitev, ki ni del obstoječe pogodbe, vendar se nanjo navezuje, ter drugačen pogled na kasnejše dane **popuste** kupcem v obliki proizvodov, ki so bili predmet prodaje.

- *obveznosti*

Glavna razlika med pripoznavanjem obveznosti je v pojmovanju **poštene vrednosti** obveznosti v MSRP-jih ter U.S. GAAP-ih v bilanci stanja. Odbora sta se strinjala, da "*če obstaja trg za take storitve, znesek obveznosti predstavlja tržno ceno, ki je opredeljena v pogodbi*". Če pa tržna cena ne obstaja, mora podjetje samo oceniti ta znesek. Večji del razprave in nestrinjanja je bilo v zvezi s pojmovanjem aktivnega trga. Izračun poštene vrednosti mora temeljiti na oceni, koliko bi bil izvajalec storitev pripravljen zaračunati danes. Velikemu številu obveznosti težko določimo pošteno vrednost. Obveznosti so vezane tudi na pogojne obveznosti iz naslova poslovnih združitvev, finančnih instrumentov ter drugih obveznosti po različnih pogodbah. Pomembna razlika med standardi je tudi v določanju diskontih faktorjev oziroma določitvi višine donosnosti vloženega kapitala pri ocenjevanju poštene vrednosti na današnji dan.

- *predstavitev računovodskih izkazov*

Pred 1. 1. 2009, ko je začel veljati prenovljen MRS 1, so obstajale precejšnje razlike v strukturi predstavljanja temeljnih računovodskih izkazov. S to spremembo standarda so se MSPR-ji približali predstavitvi izkazov v skladu z U.S. GAAP-i, čeprav obstaja še nekaj manjših sprememb v razkritjih. FASB se odloči spremeniti svoj "**vseobsegajoč**" izkaz poslovnega izida v izkaz, ki je podoben izkazu po MSRP-jih. Podjetja, ki pripravljajo izkaze po MSRP-jih, bodo morala vse spremembe v kapitalu prikazati v enem izkazu »vseobsegajočega dobička« ali v dveh ločenih izkazih (v ločenem izkazu poslovnega izida in izkazu vseobsegajočega dobička). Vseobsegajoči dobiček po MSPR-jih in U.S. GAAP-ih ne sme biti predstavljen v izkazu gibanja kapitala. Postavke vseobsegajočega dobička vključujejo: spremembe v prevrednotovalnem presežku, vse dobičke in izgube, ki izhajajo iz pretvarjanja računovodskih izkazov v tujini, dobičke in izgube v prevrednotenju finančnih sredstev, razpoložljivih za prodajo ter učinkovit del dobičkov in izgub iz instrumentov za zavarovanje pred tveganji denarnega toka. Eden izmed ključnih izkazov podjetja je izkaz denarnih tokov. Odbora FASB in IASB vidita neposredno metodo denarnih tokov kot skupni model predstavitve računovodskih izkazov. Odbora sta si zadala za cilj razviti **enoten model (shemo)** za predstavitev izkazov po MSRP in U.S. GAAP.

- *finančni instrumenti*

Odbora sta se dogovorila, da bosta sproti na svojih spletnih straneh objavljala podroben opis svojih pogledov na trenutne razlike med standardi. V skladu z MSRP-ji se vsi finančni instrumenti ob prvem vrednotenju izmerijo po poštenu vrednosti in se jim neposredno pripišejo tudi vsi **transakcijski** stroški. FASB (U.S. GAAP-i) pa pri vseh instrumentih izključi transakcijske stroške. IASB je predpisal **štiri** kategorije pripoznavanje finančnih sredstev. U.S. GAAP-i pa za potrebe merjenja finančnih sredstev poznajo zaenkrat **tri** kategorije. Večja razlika, ki jo obravnavata odbora je v pripoznavanju danih posojil. V skladu z U. S. GAAP-i dana posojila spadajo v kategorijo »sredstva, razpoložljiva za prodajo«, kar pomeni, da se posojila vrednotijo po **nižji** vrednosti izmed dveh; nabavne ali tržne. MSRP-ji pa dana posojila vrednotijo po **odplačni** vrednosti. Spremembe poštene vrednosti instrumentov, »razpoložljivih za prodajo« se v skladu z U.S. GAAP-i pripoznajo v vseobsegajočem dobičku, razen njihovih deviznih dobičkov in izgub. Na zadnjem sestanku sta se odbora dogovorila, da je instrumente z lastnimi delnicami izdajatelja potrebno pripoznati kot kapital, in o skupnem pristopu k slabitvi (*ang. »impairment«*) finančnih instrumentov na podlagi **modela denarnega toka**.

3 RAZLIKE MED MSRP-ji in U.S. GAAP-i po RAČUNOVODSKIH KATEGORIJAH

U.S. GAAP-i za osnovne elemente predstavitev računovodskih podatkov določajo: bilanco stanja, izkaz celovitega dohodka (vseobsegajoč izkaz poslovnega izida, ki vključuje elemente dobička ali izgube), izkaz denarnih tokov in ter razkritje pomembnih računovodskih usmeritev in drugih pojasnil. Podjetje predstavi vseobsegajoč dohodek v vseobsegajočem izkazu poslovnega izida ali v izkazu poslovnega izida in ločeni izjavi o vseobsegajočem dohodku. MSRP-ji določajo minimalna razkritja in ne predpisujejo specifične oblike. Primerjalne informacije so potrebne samo za predhodno obdobje, dodatni podatki so lahko predstavljeni, vendar niso obvezni. V nasprotju z MSRP, US GAAP-i ne zahtevajo primerjalnih informacij. Vendar pa morajo vse družbe, ki so registrirani zavezanci pri SEC, predložiti poročila o finančnem položaju, vse druge izjave o končanem sedanjem obdobju ter za tri prejšnja obdobja poročanja. (U.S. GAAP - SFAS 130). V nadaljevanju so na konkretnem primeru podjetja, katerih delnice hkrati kotirajo na trgu kapitala v EU in na NYSE, prikazane razlike, ki zaenkrat še obstajajo med obema računovodskima standardoma in je vpliv teh razlik na vrednosti računovodskih kategorij v bilanci stanja ter izkazu poslovnega izida. Pred 15. novembrom 2007 so morala podjetja te razlike SEC-u poročati v posebnih prilagoditvenih tabelah. Od tega datuma naprej pa razlik ni več potrebno razkrivati.

Razlik je v današnjem času veliko manj, vendar še vedno obstajajo. Za primer je izbrano podjetje SAP²⁰, vodilni svetovni ponudnik poslovne programske opreme. Več o tem na spletnem naslovu (<http://www.sap.com/about/index.epx>). Podjetje mora SEC-ju predložiti samo pravilno izpolnjen obrazec Form 20-F (Priloga 1). V aktivni bilanca stanja največja razlika izhaja iz naslova terjatve za odložene davke, ki se še vedno merijo drugače po MSRP-jih ter U.S. GAAP-ih (Fin 48). Drugače so vrednotene tudi finančne naložbe (dana posojila), po MSRP-jih so vrednotene po odplačni vrednosti, po U.S. GAAP-ih po nižji vrednosti izmed dveh, nabavne ali tržne. Drugače so kapitalizirani tudi transakcijski stroški. Drugače je vrednoteno tudi dobro ime (nastalo pri poslovni združitvi zaradi različno kapitaliziranih stroškov) ter oslabitev neopredmetenih osnovnih sredstev (sredstvo in skupina sredstev). Tudi pri odloženih davčnih obveznostih še vedno prihaja do razlik med MSRP in U.S. GAAP (MRS 12; FIN 48), zaenkrat so drugače vrednotene tudi rezervacije. Preneseni dobički preteklih let so različni zaradi večjih razlik med standardi v preteklih letih. V izkazu poslovnega izida prihaja do največjih razlik pri prihodkih (ustavljeno poslovanje) na odhodkovni strani, se večina stroškov po MSRP-jih ne sme kapitalizirati (pri dobrem imenu, pri prevedbenih stroških...), kar se kaže v odhodkih in pomeni, da po U.S. GAAP –ih še vedno lahko dosežemo nekoliko višji rezultat.

²⁰ SAP – mednarodno podjetje s sedežem v Frankfurtu, ki kotira na Frankfurt Stock Exchange in tudi na NYSE pod simbolom "SAP". S svojimi programi je podjetje prisotno v veliko srednjih in velikih podjetjih v 120 državah sveta.

Tabela 1: Konsolidirana bilanca stanja podjetja SAP – 31.12.2008 v mio €

SREDSTVA	MSRP	U.S.GAAP
GIBLJIVA SREDSTVA	5.571	5.782
<i>Denarna sredstva</i>	<i>1.280</i>	<i>1.280</i>
<i>Kratkoročna finančna sredstva ter finančne naložbe</i>	<i>588</i>	<i>382</i>
<i>Kratkoročne poslovne terjatve</i>	<i>3.128</i>	<i>3.128</i>
<i>Aktivne časovne razmejitve</i>	<i>84</i>	<i>84</i>
<i>Ostale terjatve</i>	<i>491</i>	<i>908</i>
STALNA SREDSTVA	8.329	8.415
<i>Dobro ime</i>	<i>4.975</i>	<i>5.009</i>
<i>Neopredmetena sredstva</i>	<i>1.140</i>	<i>1.127</i>
<i>Opredmetena sredstva</i>	<i>1.405</i>	<i>1.405</i>
<i>Finančne naložbe</i>	<i>262</i>	<i>95</i>
<i>Dolgoročne terjatve</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>Dolgoročne aktivne časovne razmejitve</i>	<i>32</i>	<i>24</i>
<i>Ostala dolgoročna sredstva</i>	<i>513</i>	<i>753</i>
SKUPAJ SREDSTVA	13.900	14.197

v mio €

OBVEZNOSTI	MSRP	U.S.GAAP
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	5.812	5.834
<i>Poslovne obveznosti</i>	<i>539</i>	<i>538</i>
<i>Obveznost za plačilo davka</i>	<i>363</i>	<i>363</i>
<i>Finančne in druge obveznosti</i>	<i>4.051</i>	<i>4.060</i>
<i>Rezervacije</i>	<i>248</i>	<i>214</i>
<i>Odložena davčna obveznost</i>	<i>0</i>	<i>48</i>
<i>Odloženi prihodki</i>	<i>611</i>	<i>611</i>
DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	905	1.128
<i>Dolgoročne poslovne obveznosti</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
<i>Obveznost za plačilo davka</i>	<i>278</i>	<i>278</i>
<i>Finančne obveznosti</i>	<i>40</i>	<i>36</i>
<i>Druge obveznosti</i>	<i>50</i>	<i>94</i>
<i>Rezervacije</i>	<i>232</i>	<i>497</i>
<i>Odložena davčna obveznost</i>	<i>239</i>	<i>157</i>
<i>Odloženi prihodki</i>	<i>61</i>	<i>61</i>
SKUPAJ OBVEZNOSTI	6.717	6.962

KAPITAL	7.183	7.235
<i>Osnovni kapital – navadne delnice</i>	<i>1.226</i>	<i>1.226</i>
<i>Osnovni kapital – treasury stock</i>	<i>-1.362</i>	<i>-1.362</i>
<i>Vplačani presežek kapitala</i>	<i>320</i>	<i>320</i>
<i>Preneseni dobički prejšnjih let</i>	<i>7.454</i>	<i>7.709</i>
<i>Ostale postavke kapitala</i>	<i>-457</i>	<i>-660</i>
<i>Delež manjšinskih delničarjev</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
SKUPAJ OBVEZNOSTI in KAPITAL	13.900	14.197

Tabela 2: Konsolidiran izkaz poslovnega izida podjetja SAP, 1.1. 2008 - 31.12.2008 v mio €

v mio €

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	MSRP	U.S.GAAP
<i>Prihodki iz poslovanja in drugi prihodki</i>	<i>11.575</i>	<i>11.565</i>
<i>Skupaj prihodki</i>	<i>11.575</i>	<i>11.565</i>
<i>Stroški materiala, storitev in drugi stroški</i>	<i>8.874</i>	<i>8.725</i>
<i>Poslovni izid iz poslovanja</i>	<i>2.701</i>	<i>2.840</i>
<i>Finančni odhodki/prihodki</i>	<i>-50</i>	<i>-62</i>
<i>Drugi prihodki/odhodki</i>	<i>-27</i>	<i>-25</i>
<i>Dobiček pred davki</i>	<i>2.624</i>	<i>2.735</i>

Vir: Priloga 2

3.1.1. Prihodki v izkazu poslovnega izida

Prihodki od prodaje blaga se pripoznajo, ko podjetje prenese pomembna tveganja in koristi lastništva na kupca in ko podjetje nima več nadzora nad blagom. Staff Accounting Bulletin SAB 104 (U.S. GAAP-i) določa seznam specifičnih pogojev za ugotavljanje, ali so bili prihodki zasluženi ali ne:

- Obstaja trden dokaz za obstoj poslovnega odnosa med dobaviteljem in njegovimi strankami (ali dokumentiran s pogodbo ali pa s korespondenco).
- Blago in/ali storitve so bili že dostavljeni.
- Cena za pošiljko je določena ali določljiva.

Ena izmed večjih razlik med MSRP-ji in U.S. GAAP-i je še vedno v pripoznavanju prihodkov v gradbenih poslih. MSRP-ji dajejo prednost uporabi metode pokritja stroškov, kjer pripoznavamo prihodke (in povezane odhodke) na podlagi pogodbe o gradnji, ko ne moremo natančno določiti stopnje dokončanja faze gradnje. U.S. GAAP-i v tem primeru dajejo prednost uporabi metode izpolnjene pogodbe. Razlika nastane, ko U.S. GAAP-i pripoznajo prihodek od izpolnitve pogodbe in dobiček, takrat ko so stroški gradnje pokriti s prispelimi plačili naročnika gradnje. V primeru podjetja SAP prihaja do razlike v pripoznavanju prihodkov in odhodkov v izkazu poslovnega izida zaradi druge večje razlike med standardi - ustavljeno poslovanje (*ang. discontinued operations*). Ustavljeno poslovanje je sestavni del podjetja, ki je bilo bodisi odtujeno ali razvrščeno med sredstva za prodajo ter predstavlja samostojen pomembnejši del območja poslovanja ali je odvisno podjetje, pridobljeno izključno z namenom ponovne prodaje. U.S. GAAP-i in tudi MSRP-ji zahtevajo, da je denarni tok ustavljenega poslovanja izločen iz rednega delovanja podjetja. Razlike v prihodkih podjetja SAP tako izhajajo iz različnih pogojev pripoznavanja ustavljenega poslovanja. U.S. GAAP-i ne prepovedujejo pomembne stalne vpletenosti v delovanje ustavljenega poslovanja, MSRP-ji pa to strogo prepovedujejo. MSRP-ji tudi ne zahtevajo razkrivanja denarnega toka ustavljenega poslovanja. V podjetju SAP so prilagoditve na postavki prihodkov za ustavljeno poslovanje v povezavi z odvisno družbo (TomorrowNow entity), ker ne izpolnjuje pogojev za ločeno predstavitev v skladu z MSRP. Po U.S. GAAP-ih, so tako predstavili rezultate poslovanja hčerinske družbe TomorrowNow kot ustavljeno poslovanje. V skladu z MSRP-ji pa kot rečeno rezultatov hčerinske družbe ne morejo predstaviti kot ustavljeno poslovanje, ker ne gre za **popolnoma** ločeno linijo poslovnih ali geografsko **ločenih** poslovnih dejavnosti. Največje razlike med rezultatoma U.S. GAAP in MSRP tako izhajajo zaradi razlik v vrednotenju obračunanih obveznosti (Priloga 3).

3.1.2. *Odhodki v izkazu poslovnega izida (Poslovne združitve – Business combinations)- (SFAS 141R, SFAS 142, SFAS 157 in IFRS 3)*

Poslovna združitev je združevanje ločenih podjetij ali poslovnih subjektov v eno podjetje. Nabavna vrednost je vsota poštenih vrednosti na datum zamenjave danih sredstev nastalih ali prevzetih dolgov in kapitalskih instrumentov, ki jih izda prevzemnik. Pri poslovnih združitvah nastajajo tudi stroški, ki jih je po MSRP potrebno pripoznati v izkazu poslovnega izida ob nastanku. U.S. GAAP-i pa določajo, da se stroški prestrukturiranja (*ang. restructuring expense*) lahko kapitalizirajo oziroma povečajo vrednost naložbe. Poslovna združitev v podjetju SAP je bil nakup oziroma prevzem družbe Business Objects. Več o tem na spletnem naslovu http://www.sap.com/about/press/businessobjects/20071007_005046.epx

Stroškov prestrukturiranja v sklopu nakupa družbe Business Objects družba SAP po MSRP-jih ni pripoznala takoj v izkazu poslovnega izida kot odhodek. Iz tega naslova so po MSRP-jih precej višji odhodki (stroški so zajeti v postavki drugi stroški). Glede na to, da sta se mednarodni in ameriški standard o poslovnih združitvah precej poenotila, obstaja še nekaj

razlik, ki so predstavljene v nadaljevanju. V nasprotju z MSRP-ji, U.S. GAAP-i opredeljujejo pošteno vrednost kot "exit price", ki zagotavlja hierarhijo pošteni vrednosti ter določa splošne smernice vrednotenja ter razkritij. Pri prevzemu se tako pridobljena sredstva in obveznosti pripoznajo po pošteni vrednosti v celoti, ko podjetje pridobi nadzor. Dobiček se pripozna v poslovnem izidu za razliko med pošteno vrednostjo in knjigovodsko vrednostjo lastniškega kapitala. Gre za "PUSH DOWN" računovodstvo, pri čemer priznavanje prilagoditve pošteni vrednosti, priznane v računovodskih izkazih prevzetega podjetja, ni dovoljeno v skladu z MSRP. U.S. GAAP-i pa govorijo o obvezni uporabi, "push down" računovodstva (kjer se popravki pošteni vrednosti pripoznajo v izkazih prevzetega podjetja), katero je potrebno za SEC registracijske zavezanke le v določenih okoliščinah.

3.1.3. Neopredmetena osnovna sredstva ter dobro ime (SFAS 2, SFAS68, SFAS 144, MRS 38, in MRS 36)

Podjetje SAP ima v svoji aktivni strani bilance stanja neopredmetenih osnovnih sredstev ter dobro ime, ki se razlikuje po vrednosti glede na MSRP-je in U.S. GAAP-e. Oprelitev neopredmetenega sredstva zahteva, da je neopredmeteno sredstvo razpoznavno in ga je mogoče razlikovati od dobrega imena. Dobro ime je bilo pridobljeno v poslovni združitvi in je plačilo, ki ga da prevzemnik v pričakovanju prihodnjih gospodarskih koristi od sredstev, ki jih ni mogoče posamično in ločeno pripoznati. Podjetje SAP dobrega imena in drugih neopredmetenih sredstev z nedoločeno dobo koristnosti **ne amortizira**, ampak so predmet oslavitve testiranja vsaj enkrat letno. Podjetje SAP obračunava neopredmetena sredstva po modelu nabavne vrednosti in ne po modelu prevrednotenja. V skladu z US GAAP-i pa je prevrednotenje prepovedano. Vsi stroški raziskovanja se po obeh standardih pripoznajo kot odhodek, ko nastanejo. Stroški razvoja se po MSRP-jih usredstviijo šele po določitvi strokovne in komercialne izvedljivosti zadevnega izdelka ali storitve, če podjetje lahko dokaže spodaj naštetih šest pogojev:

- a) strokovno izvedljivosti dokončanja neopredmetenega sredstva, tako da bo na voljo za uporabo ali prodajo
- b) svoj namen dokončati neopredmeteno sredstvo in ga uporabiti ali prodati
- c) svojo sposobnost uporabiti ali prodati neopredmeteno sredstvo.
- d) kako bo neopredmeteno sredstvo ustvarjalo verjetne prihodnje gospodarske koristi. Med drugim podjetje lahko pojasni obstoj trga za učinke neopredmetenega sredstva ali za neopredmeteno, ki se bo uporabljalo znotraj podjetja - koristnost neopredmetenega sredstva.
- e) razpoložljivost ustreznih tehničnih, finančnih in drugih dejavnikov za dokončanje razvijanja in za uporabo ali prodajo neopredmetenega sredstva.
- f) svojo sposobnost zanesljivo izmeriti vrednost porabe, ki se pripisuje neopredmetenemu sredstvu v času njegovega razvijanja. Ti kapitalizirani stroški, ki so zadoščali zgoraj

navedenim pogojem, so razlog za **višjo** sedanjo vrednost neopredmetenih sredstev po MSRP-jih.

V skladu z US GAAP-i je podjetje SAP večino teh stroškov razvijanja pripoznalo kot odhodek v obdobju, razen za določene stroške razvijanja spletne strani in določene stroške, povezane z razvijanjem programske opreme za interno uporabo ter izdatkov za oglaševanje. Drugi stroški oglaševanja in promocijski stroški morajo po MSRP biti odhodek, ko nastanejo, po U.S. GAAP-ih pa se jih lahko odloži, dokler se prvič ne pojavi oglas in se šele takrat pojavijo v izkazu poslovnega izida kot strošek. Neopredmetena sredstva, vključno s potekajočimi raziskavami in razvojem, pridobljena v poslovni združitvi, je podjetje SAP pripoznalo ločeno od dobrega imena. Večina teh sredstev je izhajala iz pogodbenih ali pravnih pravic, ki jih je bilo mogoče ločiti od podjetja. Dobro ime, ustvarjeno v podjetju, blagovne znamke, naslovi publikacij, zagonski stroški, naslovi odjemalcev, stroški preselitve in usposabljanja se ne pripoznajo kot sredstva.

3.1.4. Oslabitev (MRS 36, OPMSRP 10, SFAS 142, 144)

Podjetje SAP ima opredmetena, neopredmetena osnovna sredstva ter dobro ime, ki je nastalo pri poslovni združitvi. Namen standardov, ki določajo oslabitve sredstev, je predpisati postopke, ki jih podjetje uporablja, da bi zagotovilo, da knjigovodska vrednost njegovih sredstev ne bi presegla njihove nadomestljive vrednosti. **Knjigovodska** vrednost sredstva presega njegovo **nadomestljivo** vrednost, če presega nižji znesek od zneska, ki bo nadomeščen z **uporabno vrednostjo** (temelji na neto sedanji vrednosti prihodnjih denarnih tokov) ali **prodajno vrednostjo** sredstva (prodajna cena zmanjšana za stroške prodaje). Vsa sredstva podjetja SAP po obeh standardih testira za oslabitev, ko so opaženi znaki slabitve. Po MSRP-ji mora podjetje ne glede na to, ali obstaja kako znamenje oslabitve preiskusiti neopredmeteno dolgoročno sredstvo z nedoločeno dobo koristnosti ali pa neopredmeteno dolgoročno sredstvo, ki se še ne uporablja, ali gre za oslabitev, tako da vsako leto primerja njegovo knjigovodsko vrednost z njegovo nadomestljivo vrednostjo. V skladu z U.S. GAAP-I se neopredmetena sredstva, ki še niso na voljo za uporabo, testira za oslabitev **le, če so vidni znaki** slabitve. V podjetju SAP v letu 2008 ni bilo opravljenih slabitev. Ta preizkus se lahko opravi kadarkoli med letnim obdobjem, vendar vsako leto ob istem času.

V skladu z MSRP-ji je podjetje SAP ob nakupu Business Objects večji del dobrega imena razporedilo na denar ustvarjajoče enote (*ang. cash generating units -CGUs*) ali skupine, od katerih so pričakovali, da bodo generirale koristi iz naslova sinergijskih učinkov od poslovne združitve, zaradi katere je nastalo dobro ime. Denar ustvarjajoča enota je najnižja raven v podjetju, pri kateri se dobro ime spremlja za notranje namene odločanja; ta raven ne sme biti višja od ravni odseka. Dobro ime se po MSRP-jih vedno preskuša zaradi oslabitve na ravni **CGUs**. Podjetje SAP pa je dobro ime v skladu z U.S. GAAP-i razdelilo na poročevalske

enote (*ang.reporting units* - **RUS**), kjer so enako pričakovane koristi od sinergij poslovne združitve, zaradi katerih je dobro ime nastalo, kakor pri MSRP-jih. Poročevalska enota je opredeljena kot poslovni segment, ki je eno stopnjo oziroma eno organizacijska raven nižji segment poslovanja. Po MSRP-jih se dobro ime se testira za slabitev na ravni RUS, RUS pa se lahko **razlikujejo** od CGUs ali skupin CGUs. Po U.S. GAAP-ih se izguba zaradi oslabitve se izračuna na podlagi poštene vrednosti sredstev ali skupine sredstev. V nasprotju z MSRP se po U.S. GAAP-ih pripozna izguba zaradi oslabitve za dobro ime, če je poštena vrednost RUS manjša od njegove knjigovodske vrednosti. Enako velja za neomejeno življenjsko dobo razpoznavnih neopredmetenih sredstev. Največja razlika, ki še vedno obstaja, je tako v **korakih slabitve sredstev**. Po U.S. GAAP-ih je prvi korak oslabitve dobrega imena test, ki temelji na pošteni vrednosti enote poročanja. Izguba zaradi oslabitve sredstev je sorazmerno dodeljena **skupini** sredstev, katera izključuje dobro ime, premoženje podjetja in neomejeno življenjsko dobo neopredmetenega sredstva. Če je poštena vrednost večja od knjigovodske vrednosti, oslabitve ni. V nasprotnem primeru pa se primerja »domnevna poštena vrednost« dobrega imena, ki se določi na osnovi razporeditve hipotetične nakupne cene s knjigovodsko vrednostjo, pri čemer se za razliko evidentira izguba zaradi oslabitve. Prevrednotenje nepremičnin, naprav, opreme ter neopredmetenih sredstev po U.S. GAAP-ih ni dovoljeno, zato se vse izgube zaradi oslabitve takoj pripoznajo v izkazu poslovnega izida. V skladu z U.S. GAAP-i je prepovedana oslabitev za nazaj, po MSRP-jih pa je dovoljena.

3.1.5. Naložbene nepremičnine (SFAS 13, SFAS 66, SFAS 67 ter MRS 40)

Naložbena nepremičnina je zemljišče ali zgradba, posedovana, ki prinaša najemnino ali poveča vrednost dolgoročne naložbe ali oboje. Naložbeno premoženje povzroča denarne tokove, ki so močno odvisni od drugih sredstev, ki jih poseduje podjetje. To razlikuje naložbeno nepremičnino od lastniško uporabljane nepremičnine. Družba SAP sicer ne poseduje naložbenih nepremičnin, vendar vseeno lahko pojasnimo razliko med standardi. V nasprotju z MSRP-ji U.S. GAAP-i nimajo nobene posebne opredelitve naložbenih nepremičnin kot oblike premoženja in se pripoznavajo ter merijo kot nepremičnine, naprave in oprema, razen če ta osnovna sredstva izpolnjujejo merila za razvrstitev kot "v posesti za prodajo". MSRP-ji za vrednotenje naložbenih nepremičnin dopuščajo dve možnosti:

- a.) model nabavne vrednosti (amortizacija, oslabitev);
- b.) model poštene vrednosti s spremembo skozi poslovni izid. US GAAP-i pa na splošno **zahtevajo** uporabo modela nabavne vrednosti. Delež v nepremičnini, posedovani na podlagi poslovnega najema se po US GAAP-ih vedno obravnava kot predplačilo. US GAAP-i enako kot MSRP-ji stroške, povezane z naložbenimi nepremičninami kapitalizirajo le, kadar je verjetno, da so podlaga za prihodnje gospodarske koristi.

3.1.6. Naložbe v pridružena podjetja in skupne podvige (SFAS 159 , MRS 28 ter MRS 31)

Podjetje SAP sicer nima pridruženih podjetij. Ima samo odvisne družbe. Ker pa pri standardih še obstajajo razlike, sem se odločil, da na kratko pojasnim bistvene razlike. Finančna naložba v pridruženo podjetje pomeni naložbo v podjetje, v katerem ima naložbenik pomemben vpliv. Pomemben vpliv je, možnost sodelovati pri odločitvah o finančni in poslovni politiki podjetja, v katerega se investira, ne pa obvladovati ali skupaj obvladovati tako politiko. V skladu z U.S. GAAP se pomemben vpliv tolmači podobno, razen pri naložbah v družbe partnerskega kapitala (*ang. partnerships*) in podobne oblike kapitalskih povezav, kjer je pomemben vpliv opredeljen **širše** in vključuje vse okoliščine. Naložbenik mora za vse naložbe v pridružena podjetja, v katerih ima pomemben vpliv, v skladu z MSRP-ji uporabiti »kapitalsko metodo«. Kapitalska metoda zahteva, da se naložba prvič evidentira po nabavni vrednosti. Kasneje se preračuna za ponakupno spremembo naložbenikovega deleža v čistem premoženju podjetja, v katerega vlaga. Izkaz poslovnega izida naložbenika odraža njegov delež v ponakupnem poslovnem izidu podjetja, v katerega vlaga. Izpodbojna predpostavka glede pomembnega vpliva obstaja, če neposredna ali posredna naložba v pridruženem podjetju presega 20 % glasovalnih pravic v drugem podjetju. U.S. GAAP-i ne predpisujejo **točnega** procenta glasovalnih pravic tako kot MSRP-ji. Kljub temu je potrebno obravnavati vse okoliščine ter glasovalne pravice in v končni fazi pripelje do podobnega rezultata kot MSRP-ji. Pridružena podjetja se obračunavajo na podlagi kapitalske metode, skupaj obvladovana podjetja pa se lahko obračunavajo bodisi s sorazmernim uskupinjevanjem ali z uporabo kapitalske metode. U.S. GAAP-i v nasprotju z MSRP-ji ponavadi skupaj obvladovana podjetja (*ang. joint venture*) obračunavajo po kapitalski metodi. Sorazmerno uskupinjevanje je dovoljeno le v določenih panogah za individualna in partnerska podjetja.

V nasprotju z MSRP pri kapitalski naložbi ali metodi sorazmernega uskupinjevanja računovodske usmeritve **ni** potrebno poenotiti z naložbenikovimi. Komisija za vrednostne papirje v ZDA ne zahteva usklajenih usmeritev, če so usmeritve v skladu z US GAAP-i. Razlika med datumi poročanja pridruženih podjetij in datumom poročanja vlagatelja ne more biti večja kot tri mesece v skladu z obema standardoma. Pomembna razlika med standardoma je tudi v **transakcijskih** stroških, ki nastanejo pri pridobivanju kapitalske metode in so v skladu z U.S. GAAP-i lahko vključeni v nabavno vrednost naložbe. Ta razlika se pokaže v podjetju SAP, ko so stroški po MSRP-ji pripoznani kot odhodek v skladu, z U.S. GAAP pa ne. Sicer pa je šlo v našem primeru za nakup odvisne in pridružene družbe.

3.1.7. Davek od dobička (MRS 12, FIN 48, ESP FAS 13-2)

Standardi določajo računovodsko obravnavanje davka od dobička ter terjatev oziroma obveznost iz naslova odloženih davkov. Odloženi davki so oblikovani kot posledica začasnih razlik (te razlike kažejo, da so računovodski in davčni prihodki in odhodki izkazani v različnih časovnih obdobjih) kot tudi ostalih razlik (na primer tistih, ki izvirajo iz poslovnih združenj). Odloženo terjatev za davek je treba pripoznati za vse odbitnečasne razlike, neizrabljene davčne izgube ali davčne dobropise, kolikor je verjetno, da bo na razpolago obdavčljiv dobiček, v breme katerega bo mogoče uporabiti odbitnečasne razlike. V podjetju SAP zaradi davka nastajajo razlike v bilanci stanja ter izkazu poslovnega izida, ki jih bom bolj podrobno pojasnil v nadaljevanju. V bilanci stanja je precejšnja razlika med kratkoročnimi in dolgoročnimi sredstvi glede na MSRP-je in U.S. GAAP-e. Eden izmed ključnih razlogov, ki vpliva na to razliko, je drugačno razvrščanje davka od dobička oziroma (terjatev/obveznosti) za odložene davke. Po nobenem standardu pa terjatev in obveznosti med samo ne smemo pobotati, oziroma prikazati neto znesek. Odloženi davek je v skladu z MSRP-jem razvrščen kot dolgoročno sredstvo. Po U.S. GAAP-ih pa se odloženi davek razvrsti lahko kot kratkoročno ali dolgoročno v izkazu bilance stanja glede na povrnitev sredstva ali obveznosti, ki je povzročila začasno razliko. V skladu z U.S. GAAP-i so vse odložene terjatve za davek priznane v obsegu, ki je "bolj verjetno kot ne" (*ang. "more likely than not"*), da odloženi davek ne bo počrpan (bruto princip). Pri U.S. GAAP-ih odloženi davek temelji na domnevi, da bo premoženje za zavarovanje terjatev (obveznosti) treba vrniti (poravnati) na način, skladen s sedanjo uporabo pri poslovanju. Glede na to določila nastanejo precejšnje razlike v izkazu poslovnega izida ter v bilanci stanja zaradi različnih davčnih osnov ter stopenj med standardi. Podjetje SAP zaradi določil U.S. GAAP-ov odložene davčne obveznosti in odloženih davčnih sredstev ni pripoznal, ker je bila del davčne osnove razlika v davčnih osnovah kot posledica prenosa znotraj skupine sredstev. V skladu z MRS 12 se odmerjene obveznosti in terjatve za davek pripoznajo za davke iz sedanjega in preteklih obdobj, merjene po stopnjah iz teh obdobj. Odloženi davek se meri in temelji na stopnjah iz davčnega zakona, ki velja na datum poročanja. Odložena obveznost za davek in odložena terjatev za davek se pobotata, če ima podjetje zakonsko izvršljivo pravico za nadomestilo sedanje davčne obveznosti in terjatve in odložene obveznosti za davek ter sredstva, povezana z davkom na dobiček, ki jih obračunava isti davčni organ.

V letnem poročilu podjetja SAP razkrivajo pomemben vidik U.S. GAAP načela »*more likely than not*«, ki vpliva na davčno osnovno podjetja. Ena izmed največjih razlik med pojmovanjem davkov po MSRP-jih ter U.S. GAAP-ih je FIN 48 (*Accounting for Uncertainty in Income Tax*) pojasnilo odbora FASB, katero pojasnjuje računovodske negotovosti pri davku na dobiček v podjetju, ki je pripoznan v računovodskih izkazih podjetja v skladu z

izjavo (FASB Statement No. 109, Accounting for Income Taxes). Določila oziroma zahteve iz tega pojasnila se uporabljajo tudi za nepridobitne organizacije. Vsako podjetje, ki pripravlja svoje računovodske izkaze v skladu z U.S. GAAP-i, mora obveznosti določiti svoj davčni položaj v skladu s FIN 48 in se odločiti, ali bo vložilo davčno napoved, ali bo prenašalo dohodke po davčnih jurisdikcijah, ali bo določen dohodek na podlagi dejavnosti izločilo iz davčnega obravnavanja, ali pa je podjetje oproščeno plačila davka. Davčni učinki so pripoznani v računovodskem izkazu, ko je »bolj verjetno kot ne« (*ang. »more likely than not«*), da se bo to zgodilo. Izraz "bolj verjetno kot ne« pomeni verjetnost 50% in več. Pri tem se upošteva vsa dejstva, okoliščine in informacije so na voljo na datum poročanja. Pri tem ocenjevanju se je potrebno zavedati, da bo davčni položaj (davčno obveznost, osnovo) podjetja pregledal ustrezni davčni organ, ki ima popolno poznavanje vseh ustreznih informacij. Potrebno je vedeti, da tehnične prednosti davčnega položaja izhajajo iz davčne zakonodaje, ki jo je potrebno temeljito poznati. Tretjič pa je potrebno vsak davčni položaj oceniti brez upoštevanja možnosti za izravnavo ali združeno z drugimi položaji. Če davčni položaj ne izpolnjuje pogoja »more likely than not« oziroma praga davčne ugodnosti, le-ta ni priznana v računovodskih izkazih. S tem se poveča davčna obveznost (*ang. tax expense*) za: priznanje odgovornosti za nepriznane davčne olajšave, zmanjšanje terjatve za vračilo davka, zmanjšanje odložene terjatve za davek ali povečanje odložene davčne obveznosti. Zakonske kazni je treba priznati v obdobju, v katerem se pričakuje, da se uveljavljajo v napovedi za odmero davka. Če kazni niso bile priznane, ko je bilo sprejeto prvotno stališče, potem je treba priznati odhodke v obdobju, v katerem je bila sodba. Znesek finančnih odhodkov (obresti) je potrebno pripoznati od dneva, v katerem nastane naprej, in se izračuna z uporabo zakonske obrestne mere.

3.1.8. Finančni instrumenti (MRS 39, MRS 21, OPMSRP 9, IFRIC 10, SFAS 5, 15, 52, 91, 114, 115, 133, 140)

Kljub temu da naše izbrano podjetje SAP nima izvedenih finančnih instrumentov, je vseeno predstavljeno nekaj ključnih razlik med MSRP-ji in U.S. GAAP-i so še v povezavi s finančnimi instrumenti. Izdajatelj razvrsti instrument kot obveznost ali kot kapitalski instrument na podlagi vsebine. Razvrstitev opravi v času izdaje in ne več kasneje. Med finančne instrumente spadajo temeljni instrumenti in izpeljani finančni instrumenti, kot so finančne opcije, rokovne pogodbe (*ang. futures*) in rokovni (terminski) posli (*ang. forwards*), zamenjave obrestnih mer (*ang. swaps*) in valutne zamenjave. Izpeljani finančni instrumenti ustrezajo opredelitvi pojma finančni instrument. Vsi ostali instrumenti, kjer ne nastane taka pogodbeni obveznost, so kapitalski instrumenti. V praksi je včasih to precej težko ločiti. V skladu z MSRP se vsi finančni instrumenti na začetku izmerijo po pošteni vrednosti in se jim neposredno pripišejo transakcijski stroški, razen če so razvrščeni po pošteni vrednosti skozi poslovni izid. V skladu z U.S. GAAP-i pa se pri pripoznavanju vseh finančnih instrumentov,

merjenih po pošteni vrednosti, **izključi** transakcijske stroške. Taka poštena vrednost je navadno enaka nabavni vrednosti, vendar so včasih potrebni popravki. Za potrebe merjenja finančnih sredstev po začetnem pripoznavanju pozna MRS 39 štiri kategorije:

1. Posojila in terjatve, ki niso v posesti za trgovanje. Po začetnem pripoznavanju se izkazujejo po odplačni vrednosti.
2. Finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo, katere podjetje namerava imeti v lasti do zapadlosti.
3. Finančna sredstva, merjena po pošteni vrednosti skozi poslovni izid, so finančna sredstva v posesti za trgovanje.
4. Za prodajo razpoložljiva finančna sredstva – so vsa sredstva, ki ne sodijo v nobeno od zgornjih kategorij. To so vse naložbe in kapitalski instrumenti, ki se ne merijo po pošteni vrednosti skozi poslovni izid.

U. S. GAAP-i pa za potrebe merjenja finančnih sredstev po začetnem pripoznavanju poznajo tri kategorije. Te tri kategorije so na voljo samo za tržne dolžniške in lastniške vrednostne papirje:

- finančna sredstva v posesti za trgovanje;
- finančna sredstva do zapadlosti;
- finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo.

Večja razlika pri kategorizaciji finančnih sredstev je v pripoznavanju danih posojil. Dana posojila po U.S. GAAP-ih spadajo v kategorijo »razpoložljiva za prodajo«, kar pomeni, da se posojila vrednotijo po **nižji** vrednosti glede na dve vrednosti, nabavne ali tržne vrednosti. Po MSRP-jih pa se posojila izkazujejo po odplačni vrednosti. Finančne instrumente se po MSRP-jih vrednoti v skupini »po pošteni vrednosti skozi poslovni izid« po začetnem pripoznanju, če so izpolnjena nekatera merila. V skladu z U.S. GAAP-I pa imajo podjetja **prosto izbiro**, da pripoznajo večino finančnih instrumentov po začetnem pripoznanju kot instrument »po pošteni vrednosti skozi poslovni izid«. Spremembe poštene vrednosti instrumentov, razpoložljivih za prodajo se v skladu z U.S. GAAP-i pripoznajo v vseobsegajočem dobičku, razen deviznih dobičkov in izgub sredstev razpoložljivih za prodajo.

MSRP-ji ter U.S. GAAP-i (SFAS 133, 138, MRS 39, IFRIC 16) določajo dve vrsti **varovanja pred tveganjem** (*ang. hedge accounting*):

1. Varovanje poštene vrednosti pred tveganjem: Varovanje poštene vrednosti pred tveganjem je varovanje pred izpostavljenostjo spremembam poštene vrednosti

pripoznanega sredstva ali obveznosti ali predhodno nepripoznane trdne obveze za nakup, ali prodajo sredstva po določeni ceni, ali določenega dela sredstva, obveznosti, ali trdne obveze, ki jo je mogoče pripisati posameznemu tveganju in lahko vpliva na **poslovni izid**.

2. Varovanje denarnih tokov pred tveganjem: Varovanje denarnih tokov pred tveganjem je varovanje pred izpostavljenostjo spremenljivosti denarnih tokov, ki se lahko **pripiše** določenemu tveganju, povezanemu s pripoznanim sredstvom ali obveznostjo (kot so vsa ali nekatera prihodnja plačila obresti za dolgove z variabilno obrestno mero) ali predvidenim poslom (kot je predviden nakup ali prodaja). Ta pa bi lahko **vplivala** na izkazani poslovni izid. Denarni tokovi instrumenta za varovanje pred tveganjem se pripoznajo v **kapitalu** in tam ostanejo, dokler denarni tokovi, povezani z varovano postavko, ne začnejo vplivati na izkazani poslovni izid. Potem se zneski iz kapitala ponovno uporabijo skozi poslovni izid za potrebe pobotanja denarnih tokov varovane postavke.

Varovana postavka je postavka, ki je izpostavljena finančnemu tveganju. Podjetje se je odločilo tako postavko zavarovati. Varovana postavka je po MSRP in U.S. GAAP-ih lahko ena ali skupina pripoznanih sredstev ali obveznosti verjetno napovedane transakcije ter neto naložbe v tujini. Če varovanje predvidene transakcije pred tveganjem privede do pripoznanja sredstva ali obveznosti, se s tem povezani dobički/izgube, pripoznani v kapitalu, prerazvrstijo v poslovni izid v obdobjih, v katerih sredstva/obveznosti vplivajo na poslovni izid, npr. amortizacija, stroški obresti ali stroški prodaje. V nasprotnem primeru se zneski iz kapitala pripoznajo v poslovnem izidu, ko predvidena transakcija vpliva na poslovni izid. Na začetku varovanja pred tveganjem se zahteva formalna dokumentacija, ki mora vključevati opredelitev instrumenta za varovanje pred tveganjem in varovanih postavk ali transakcije, naravo tveganja, pred katero se varuje, cilj/strategijo obvladovanja tveganj ter določila o kriterijih za ocenitev uspešnosti varovanj oziroma testiranje učinkovitega dela. Ta obvezna dokumentacija velja za vse finančne instrumente v okviru MSRP-jev. Pri U.S. GAAP je tako v **95** procentih vseh izvedenih finančnih instrumentov, za manjši del pa se sklepa, kot da so popolnoma učinkoviti in ne potrebujejo obvezne dokumentacije. Pri varovanju portfelja pred obrestnim tveganjem, del portfelja finančnih sredstev ali finančnih obveznosti, kjer si delijo tveganje, varovanje **ni dovoljeno** po U.S. GAAP-ih.

Poleg tega se podrobnosti po U.S. GAAP-ih v določenih pogledih razlikujejo od MSRP. U.S. GAAP-i v splošnem omejujejo varovano tveganje za celotno tveganje sprememb denarnih tokov ali poštene vrednost, primerljivo obrestno mero, tveganje, valutno tveganje, kreditno tveganje nasprotno stranke ali varovane postavke. Tako kot po MSRP-jih morajo biti varovana tveganja tista, ki bi lahko vplivala na dobiček ali izgubo podjetja. To dejstvo izpolnjuje pogoje za obračunavanje varovanja pred tveganjem "hedge accounting". Za

varovanja se pričakuje, da bodo "za naprej" (*ang. prospectively*) in "za nazaj" (*ang. retrospectively*) zelo učinkoviti. Dejanski rezultati varovanja morajo biti učinkoviti v razponu od **80-125** odstotkov. Po U.S. GAAP-Ih to območje ni točno določeno, vendar se ta razpon zelo pogosto uporablja. SEC je potrdila, da je to sprejemljivo območje.

3.1.9. Poslovne združitve (spremembe standardov IFRS 3 ter SFAS 144)

Spremenjena standarda začeta veljati s 1. julijem 2009 kar pomeni, da bo uporaba standardov za podjetja obvezna od 1. januarja 2010. Največja razlika v spremenjenih standardih je v tem, da se stroški, ki so neposredno povezani s poslovno združitvijo (stroški pravnega svetovanja, stroški računovodskih storitev, stroški vrednotenja in drugi stroški strokovnega svetovanja), ne vključijo v nabavno vrednost, temveč se obravnavajo kot odhodki obdobja. Med MSRP-ji in U.S. GAAP-i so še manjše razlike glede pripoznavanja teh stroškov. Celotna nabavna vrednost poslovne združitve vključuje poleg kupnine in vrednosti deležev neobvladujočih lastnikov tudi vrednost vseh predhodnih deležev, ki jih ima prevzemnik v prevzetem podjetju. Ko prevzemnik pridobi obvladovanje, mora vse predhodne deleže znova izmeriti po pošteni vrednosti na datum prevzema in razliko pripoznati kot dobiček ali izgubo iz finančne naložbe v izkazu poslovnega izida. Tu je imel precej močnejši vpliv FASB, saj se predpisano vrednotenje po pošteni vrednosti razširja na vse elemente nakupne vrednosti poslovne združitve. FASB in IASB se soočata s številnimi vprašanji o opredelitvi in vrednotenju prevzemnih premij, učinkov sinergij zaradi poslovne združitve ter predhodnih deležev prevzemnika v prevzetem podjetju in deležev neobvladujočih lastnikov. Kupnina za prevzeto podjetje se velikokrat določi v plačilnih pogojih, ko se recimo dosežejo določeni dogovori ali rezultati. Doslej so se pogojna plačila po MSRP-jih pripoznala le, če je bil njihov obstoj verjeten in zanesljivo izmerjen, in še to kot popravek dobrega imena. Spremenjeni standard pa pogojna plačila pripozna ne glede na verjetnost, po pošteni vrednosti na datum prevzema. Poznejše spremembe zaradi vnovičnega merjenja obveznosti iz pogojnih plačil po pošteni vrednosti pa izkaže v izkazu poslovnega izida. Ker znesek dobrega imena pozneje ne bo prilagojen spremembam v obveznostih za pogojna plačila, morajo podjetja zagotoviti zanesljivo oceno poštene vrednosti na datum prevzema.

3.1.10. Uskupinjevanje (konsolidacija) ter neobvladujoči deleži v skupinskih računovodskih izkazih

Večina podjetij je pripravljala konsolidirane računovodske izkaze z uporabo teorije obvladujočega podjetja, kjer se je nakup neobvladujočih deležev obračunal z dobrim

imenom, prodaja pa v izkazu poslovnega izida. Po teoriji obvladujočega podjetja (*ang. parent company concept*) so se deleži, ki so pripadali lastnikom neobvladujočega deleža, izkazovali v posebni postavki. Dobički in izgube iz medsebojnih poslovnih dogodkov v skupini so se v znesku deležev neobvladujočih lastnikov obravnavali kot poslovni dogodki s tretjimi osebami. Spremenjeni standard MRS določa uporabo teorije enotnega podjetja, ki enako obravnava obvladujoče in neobvladujoče deleže kapitala, kjer se vsi učinki poslov z neobvladujočimi deleži izrazijo v kapitalu. Tudi po U.S. GAAP-ih se manjšinski delež se prikažejo v okviru kapitala in se ne odštejejo pri merjenju poslovnega izida skupine. Teorija enotnega podjetja (*ang. economic entity concept*) vključuje deleže lastnikov tako obvladujočega kot odvisnih podjetij ob upoštevanju povezav v skupini. V konsolidiranih računovodskih izkazih se sredstva in obveznosti sorazmerno z deleži porazdelijo na obvladujoče lastnike in lastnike neobvladujočih deležev. Dobički iz izgube iz medsebojnih poslovnih dogodkov se v celoti izločijo in se sorazmerno odštejejo od obvladujočih in neobvladujočih deležev. Enakovredna obravnava vseh lastnikov kapitala se kaže tudi v možnosti izbire vrednotenja neobvladujočega deleža ob poslovni združitvi po poštenu vrednosti s pripisanim dobrim imenom. Po novem sta dovoljeni dve možnosti pri vrednotenju neobvladujočega deleža; vrednotenje po poštenu vrednosti in vrednotenje v sorazmernem deležu neto sredstev. V skladu z US GAAP-i pa mora biti manjšinski delež predstavljen zunaj kapitala, v vmesnem območju med obveznostmi do virov sredstev in kapitalom. Po U.S. GAAP-ih večinske udeležbe na začetku ni treba pripoznati po poštenu vrednosti. Vsa podjetja v skupini morajo po MSRP-jih uporabljati **enake računovodske** usmeritve. V skladu z US GAAP-i pa glede teh usmeritev ni posebnih zahtev. Razlika med datumi poročanja odvisnih podjetij in datumom poročanja skupine po obeh standardih ne sme biti večja kot tri mesece. Na splošno se mora vse odvisne družbe konsolidirati, tako po MSRP-jih kot tudi po U.S. GAAP-ih, vendar še vedno po U.S. GAAP-ih obstajajo omejene izjeme v nekaterih specializiranih industrijah. MSRP-ji tako kot U.S. GAAP-i ne poznajo pojma -podjetje s spremenljivim interesom -VIEs (*ang. variable interest entities*). Po MSRP-jih pa poznamo podjetje za posebne namene - SPE (*ang. Special purpose entity*), ki je subjekt, ustanovljen za izpolnjevanje ozko in jasno opredeljenih ciljev. SPE so konsolidirana na podlagi nadzora. Določitev nadzora vključuje analizo tveganja in nagrade v zvezi s SPE. Čeprav je po U.S. GAAP-ih koncept (VIEs), ki se načeloma lahko primerja in ustreza opredelitvi SPE v skladu z MSRP-ji, se kontrolni model, ki velja za VIEs, razlikuje od nadzornega modela, ki velja za poslovni subjekt (SPEs) v skladu z MSRP. Poleg tega so po U.S. GAAP-ih subjekti ocenjeni kot VIEs na podlagi količine in lastnosti svojih kapitalskih naložb in tveganj in ne po tem ali imajo ozko in jasno opredeljen cilj.

3.1.11. Lastniški kapital ter finančne obveznosti (MRS 1, 32, 27, 39, IFRIC 17, EITF 07-5, 08-4, 08-8, FAS 150-5)

Standard določa načela za razvrščanje in predstavljanje finančnih instrumentov kot obveznost ali kapital ter načela za pobotanje finančnih sredstev in obveznosti. Izdajatelj razvrsti instrument kot obveznost ali kot kapitalski instrument na podlagi vsebine. Razvrstitev opravi v času izdaje in ne več kasneje. Instrument je finančna obveznost, če ima izdajatelj obveznost izročiti denar ali če ima imetnik pravico zahtevati denar ali drugo finančno sredstvo (druge finančne instrumente). Kapitalski instrument je samo v primeru, če se instrument poravna, ali se bo poravnal z lastnimi kapitalskimi instrumenti izdajatelja in je neizpeljan instrument, ki za izdajatelja ne pomeni nobene pogodbene obveznosti izročiti spremenljivo število njegovih lastnih kapitalskih instrumentov, ali pa je izpeljan instrument, ki ga bo izdajatelj poravnal samo z zamenjavo določenega zneska denarja ali drugega finančnega sredstva za določeno število izdajateljevih lastnih kapitalskih instrumentov. Po MSRP-jih in tudi U.S. GAAP-ih se finančne instrumente, ki zavezujejo izdajatelja do poravnave v denarju ali z drugimi finančnimi instrumenti razvrsti v bilanci stanja kot finančno obveznost. Po U.S. GAAP-ih so določeni vrednostni papirji z odkupno opcijo, ki so izven nadzora izdajatelja, (odpoklic prednostnih delnic), ki se sicer ne bi razvrstili med obveznosti, so predstavljeni in razdeljeni v bilanci stanja na **del** obveznosti ter **del** kapitala. Po U.S. GAAP-ih je finančni instrument finančna obveznost, če je pretežni del vrednosti na začetku indeksiran na določene znane denarne zneske in da bo ali bi lahko bil poravnal v spremenljivem številu lastnih kapitalskih instrumentov podjetja. Razlika med MSRP-ji je tudi v tem, da je finančni instrument, ki zavezuje le pogojno poravnavo v spremenljivem številu delnic, razvrščen kot lastniški kapital, če so izpolnjeni tudi nekateri **drugi kriteriji**. Tudi finančni instrument, ki je pretežno indeksiran na lastne zaloge podjetja, in bo poravnal s spremenljivim številom delnic, je razvrščen kot lastniški kapital, če so merila, izpolnjena. Razlike med MSRP-ji in U.S. GAAP-i obstajajo še vedno pri **razvrščanju prednostnih delnic** kot dolg ali kapital. Sestavljene finančne instrumente, ki imajo del kapitalskih in del obveznostnih značilnosti je potrebno upoštevati ločeno. Finančni instrument, ki ima možnost pretvorbe vgrajeno v zamenljivi instrument in se lahko poravna v celoti ali delno v gotovini ob konverziji, je treba vrednotiti kot izvedeni finančni instrument po pošteni vrednosti skozi poslovni izid.

SKLEP

V diplomski nalogi sem raziskoval trenutno še veljavne razlike med Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja ter Ameriško splošno sprejetimi računovodskimi načeli. Dejstvo je, da so člani FASB in člani IASB v preteklih letih odpravili največje razlike med Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja ter Ameriško splošno sprejetimi računovodskimi načeli. Ugotavljam, da so največje trenutne razlike še pri razvrščanju in vrednotenju finančnih instrumentov ter pri uskupinjevanju računovodskih izkazov. Trenutno je uporaba MSRP-jev na trgih kapitala v Združenih državah popolnoma mogoča in trenutne razlike načeloma ne morejo več predstavljati velikih vrednostnih razlik v računovodskih izkazih. Po 15. novembru 2007 podjetjem, ki so svoje računovodske izkaze pripravljala v skladu z MSRP-ji ni bilo več potrebno Ameriški komisiji za vrednostne papirje prikazovati razlik med standardi v posebnih prilagoditvenih tabelah. Komisija za vrednostne papirje v ZDA vidi poenotenje standardov kot pomemben cilj tako za zaščito vlagateljev kot tudi za učinkovitost kapitala. Močno podpira prehod na enoten sklop visoko kakovostnih svetovnih računovodskih standardov. SEC želi, da bi ameriška podjetja kar najhitreje sprejela in začela uporabljati MSRP-je. Ko bo na kapitalskih trgih ZDA veljal enoten sklop računovodskih standardov visoke kakovosti, bodo tudi tuji (evropski) vlagatelji veliko bolje informirani o pravih in primerljivih računovodskih informacijah, ki so ključne pri naložbenih odločitvah. SEC si je zadala kratkoročne cilje izboljšati računovodske standarde, povečati izobraževanje in usposabljanje v zvezi z MSRP-ji. Oba odbora pripravljavcev standardov (IASB in FASB) se mesečno dogovarjata na sestankih o eliminiranju še preostalih razlik. Razlike naj bi popolnoma odpravili v letu 2011. Komisija za vrednostne papirje predlaga obvezen prevzem MSRP-jev za vsa podjetja v Združenih državah Amerike, ki sedaj uporabljajo U.S. GAAP-e z datumom 15. december 2014.

LITERATURA IN VIRI

1. Mirza, A., Orrell, M., & Holt, G. (2008). *Wiley IFRS: Practical Implementation Guide and Workbook, Interpretation & Application of International Financial Reporting Standards*. New York: Wiley.
2. Chalmers, K., & Godfrey, Y. (2007). *Globalisation of Accounting Standards (Monash Studies in Global Movements Series)*. London: UK.
3. Choi, F., & Mueller, G. (1992). *International accounting*. 2nd edition. London: Prentice-Hall International.
4. Delaney, P., & Epstein, B. (2001). *Interpretation and application of Generally accepted accounting principles*. New York: Wiley.
5. Deloitte (2009). *Accounting Standards Updates by Jurisdiction – use of IFRS or other GAAP around the world – IAS PLUS*. Najdeno 18. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.iasplus.com/country/country.htm>
6. Deloitte (2009). *International Financial Reporting Standards*. Najdeno 18. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.iasplus.com/standard/standard.htm>
7. Epstein, B., & Jermakowicz, E. (2009). *Interpretation and Application of International Accounting and Financial Reporting Standards*. New York: Wiley.
8. Epstein, B., & Mirza, A. (2004). *Interpretation and application of International Accounting and Financial Reporting Standards*. New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
9. Epstein, B., Nach, R., & Bragg, S. (2009). *GAAP: Interpretation and Application of Generally Accepted Accounting Principles*. New York: Wiley.
10. FASB (2009). *Financial Accounting Standards Board-Research projects with IASB*. Najdeno 23. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid=1218220137082>
11. FASB (2009). *Financial Accounting Standards Board- Current Technical Plan and Project Updates*. Najdeno 17. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid=1218220137074>

12. IASB (2009) *International Accounting Standards Board Meeting 15-18 September 2009*
Najdeno 18. septembra 2009 na spletni strani <http://www.iasplus.com/agenda/0909.htm>
13. IASB (2009) *International Accounting Standards Board - IASB – UPDATES*. Najdeno 17. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.iasb.org/Updates/IASB+Updates/2009/2009+IASB+Updates.htm>
14. IASB (2009) *International Accounting Standards Board - IASB Work Plan - projected timetable as at 1 August 2009*. Najdeno 18. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/IASB+Work+Plan.htm>
15. Karolyi A. (2003). *DaimlerChrysler AG, The First Truly Global Share*. *Journal of Corporate Finance*. Ohio.
16. Koletnik, F. (2001). *Računovodske rešitve v državah Evropske zveze. Zbornik referatov 33. Simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji*. Portorož: Koordinacijski odbor Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
17. KPMG (2009). *International audit firm – IFRS compared to U.S. GAAP (August 2009)*.
Najdeno 18. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.kpmg.com/Global/IssuesAndInsights/ArticlesAndPublications/Pages/IFRS-compared-US-GAAP-Aug-09-overview.aspx>
18. Larkin, R. (2009). *Not-for-Profit GAAP: Interpretation and Application of Generally Accepted Accounting Principles*. New York: Wiley.
19. Logue D., & Seward J. (1999). *Anatomy of a Governance Transformation: The Case of Daimler-Benz*. *Law & Contemporary Problems*.
20. McDonnell, J. (2003). *International Financial Reporting Standards: Is your business ready?*. Ireland, Dublin.
21. Meigs, R., Meigs, W., & Meigs, M. (1995). *Financial accounting 8th edition*. New York: McGraw-Hill
22. MSRP (2007) *Mednarodni standardi računovodskega poročanja – Inštitut za revizijo*
Najdeno 22. avgusta 2009 na spletni strani http://www.si-revizija.si/o_siru/msrp.php

23. Odar, M. (2002). *Poročanje zunanjim uporabnikom računovodskih informacij za leto 2001*. Iks , 24, str. 7-21

24. Radebaugh, L., Gebhardt, G., & Sidney, G. (1995). *Foreign Stock Exchange Listings: A Case Study of Daimler-Benz* . *Journal of International Financial Management and Accounting*. Cambridge; Brigham Young University - School of Accountancy

25. Ramirez, J. (2007). *Accounting for Derivatives: Advanced Hedging under IFRS*. New York: Wiley Finance

26. SAP Group Business (2008). *Annual report 2008, IFRS and U.S.GAAP (str. 140 – 256)*
 Najdeno 20. septembra na spletnem naslovu
<http://www.sap.com/about/investor/reports/2008/index.epx>

27. SAP Group Business (2008): *Form 20 – F 2008 Annual Report 2008*. SAP international AG poročaja po (U.S. GAAP). Najdeno 11. septembra na spletnem naslovu
http://www.sap.com/about/investor/reports/annualreport/2008/pdf/SAP_2008_US_GAAP_20F.pdf

28. SEC - Securities and Exchange Commission (2009). *FORM 20–F (online)*. Najdeno dne 23. septembra na spletnem naslovu <http://www.sec.gov/about/forms/form20-f.pdf>

29. SEC – Securities and Exchange Commission (2008). *ROADMAP FOR POTENTIAL FINANCIAL STATEMENTS PREPARED IN ACCORDANCE WITH INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS BY U.S. ISSUERS*. Najdeno 10. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.sec.gov/rules/proposed/2008/33-8982.pdf>

30. Slapničar, S. (2004). *Spremembe v računovodstvu ob prehodu v Evropsko unijo*. 36. Simpozij o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji: Zbornik referatov. Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije, Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.

31. Vezjak, B. (2004). *Predstavitev temeljnih značilnosti posameznih mednarodnih standardov računovodskega poročanja (1.del)*. Revizor , 2 , str. 96-177

PRILOGE

Priloga 1: Form 20-F

Priloga 2: U.S. GAAP in IFRS BS, IPI na 31.12.2008 – *podjetje SAP*

Priloga 3: U.S. GAAP/ IFRS; *Revenue reconciliation*